

Priloga 1:

Mnenja udeležencev o knjigah (MG branje, šolsko leto 2019/2020)

Vmes je najti tudi kratko predstavitev oblik dela in splošna mnenja.

Mnenja so povzetki in v poročilu niso prikazana po frekvencah. Niso opremljena kot citati, tudi če so navedena dobesedno, kar pa je kar pogosto, ker želimo ohraniti pristnost in živost bralnih srečanj. Zagotovo vam bodo v pomoč pri pripravi MG bralnih srečanj v novem šolskem letu 😊

6 x Lučka Kajfež Bogataj: Planet, ki ne raste

Mladi: Zahtevna knjiga, vendar jih je tema izredno pritegnila. Z veliko resnostjo so se lotili branja in analize ekoloških problemov, veliko so vedeli povedati o podnebni spremembi, plastiki, vodi, ozonu, izginjajočih ledenikih. Vedeli so za protestne shode, za Greto, da se v svetu nekaj premika. Da ima vsaka sprememba posledico (električni avtomobili – od kod pa elektrika?) Teško bi se odpovedali telefonom. Okoljsko so osveščeni, seznanjeni so z aktualnimi vzroki za ekološke probleme, poznajo posledice delovanja človeka na globalni in lokalni ravni. Zavedajo se lastnega vložka v čistejšo okolje in so pripravljeni sodelovati v projektih za izboljšanje stanja našega planeta. V eni skupini pa so se mladi tokrat manj vključevali v razpravo, tudi zato, ker so odrasli imeli toliko povedati. Najbolj so se vključili, ko so načeli temo potrošništva, blagovnih znamk in tovrstnega pritiska na mlade.

V eni skupini so učenci na daljavo debatirali na okrogli mizi **PODNEBNE SPREMEMBE IN VIRUSI OGROŽAJO OBSTOJ ČLOVEŠTVA**. Osmošolci so prebirali strokovno literaturo s tega področja, med drugim tudi omenjeno knjigo. Izbrali so si vloge na okrogli mizi (minister za zdravje, predstavnik za stike z javnostjo, ministrica za šolstvo, ameriška psihiatrinja, minister za gospodarstvo, podjetje THE MASK d.o.o., virologi, INJZ, ...). Dva učenca sta vodila okroglo mizo, ostali pa so debatirali z argumenti, se strinjali ali ne strinjali s predhodnimi govorniki ...

Odrasli: Pripovedovali so, kako je bilo včasih, ko v hišah ni bilo vode, elektrike, pralnih strojev, da so prali z lesnim pepelom, na periščih, da so si svetili s petrolejkami in karbidovkami. Da so pred 40 leti lahko normalno hodili po soncu, po neonesnaženi zemlji. Pohvalili so nazornost knjige in njeno jasnost pri predstavitvi določenih problemov. Ob branju so ugotovili, da marsičesa o onesnaženju našega planeta ne vedo, zato so se zamislili ob podanih dejstvih. Povedali so, kako sami skušajo prispevati k čistejšemu okolju in kaj vse bi bilo potrebno storiti. Pogovarjali so se o potrošništvu, o vrednotah, ki bi jih morali ponovno obuditi in jih pravzaprav že obujamo. Pomemben je optimizem, kot posamezniki lahko veliko naredimo. V eni skupini je predstavnik občine (oče učenke) predstavil nekaj okoljskih projektov, ki se odvijajo na lokalni ravni; to je bilo še posebej zanimivo, saj so lahko odrasli in učenci prispevali svoje pomisleke in ideje.

Koordinatorice: Navdušene so nad okoljsko osveščenostjo mladih bralcev. Pogovori so resni, vendar sproščeni. Na srečanju so se pogovorili o avtorici, o vsebini knjige, ter naredili plakat, kar je bila dobra izbira, čutiti je bilo medsebojno sodelovanje, izmenjavo izkušenj. V eni skupini je učenka pripravila projekcijo o plastiki, ki prekriva planet Zemljo, učenec je pripravil projekcijo o zero waste, potem so se pogovarjali o knjigi in avtorici. Učenci so povedali, da so jo brali skupaj s starši, knjiga jim je bila zanimiva. Na srečanju na daljavo se odrasli v pogovor niso vključevali, so ga le spremljali in pomagali pri tehničnih zapletih. Bilo je izjemno. Šlo je za popolnoma samostojno delo otrok, ki so iz različnih virov črpali aktualne informacije in debatirali o pereči tematiki. Nova izkušnja preko video konference, veliko sodelujočih, šlo je za pouk slovenščine, hkrati pa tudi kemije, biologije, IKT, nekatere učence so tudi ocenjevali.

5 x Sašo Dolenc: Od genov do zvezd

Mladi: Kratke poučne zgodbe so jim všeč, izvedeli so veliko novega na enostaven, včasih tudi zabaven način. Izpostavili so nekaj podobnih zgodb, da so jih najbolj pritegnile: o Einsteinu, o Jobsu, o eboli, o poskusu s torticami, pa o vzgoji genija. Knjigo so povezali s knjigo Planet, ki ne raste Lučke Kajfež Bogataj. Spomnili so se Grete Thunberg in njenega boja za ohranitev našega planeta. Povedali so tudi, da je beseda leta 2019 podnebje. V eni skupini so povedali, da še nikoli niso brali česa podobnega. Mlada bralka je najbolj izpostavila zgodbo o kugi (Črna smrt), saj je o njej že večkrat kaj slišala, a nič zares vedela. Pogrešala je več zgodb o puncah in nam v branje priporočila Zgodbe za lahko noč za uporniške punce idr. (S skupino je bila le dopisno, saj se srečujejo v času, ko je v šoli.) Knjiga se jim je zdela primerna, ker je razdeljena na kratka poglavja in je vsaka bralka lahko prebrala, kolikor ji je dopuščal čas oz. le tista poglavja, ki so se ji zdela zanimiva. Obenem je bil to čas, ko je bila znanost, zaradi epidemije pa tudi izstrelitve satelitov podjetja SpaceX, bolj izpostavljena v vsakdanjih temah kot običajno. Kljub temu pa bralke presenetljivo niso izbrale poglavij, ki zadevajo nalezljive bolezni ali cepljenja, v večini so jih navdušila poglavja o delovanju človeških možganov. Ugotovile so, da mnogo dejstev iz znanosti ne poznajo. Všeč jim je bilo, da so tokrat o znanosti brale duhovite in poučne zgodbe, namesto branja resne znanstvene revije ali ogleda dokumentarnega filma. Opazile so, da je ob branju lažje razmisliti o podanih informacijah in si jih zapomniti. Bistveno sporočilo knjige za to srečanje je bilo, da gre pri znanosti za spoznavanje narave, ki je del nas in jo lahko razumemo, če nam je razložena na nam razumljiv način.

Odrasli: Tudi njim se je knjiga zdela zelo zanimiva in jim je všeč. Tudi odrasli bolj uživali v prebiranju psiholoških in človeških zgodb kot znanstvenih. Menili so, da je treba ravno mlade podpreti v njihovem boju za ohranitev planeta. Odrasle bralke so se pogovarjale tudi o naključju odkritij in sreči, radovednosti in genialnosti, delu in vztrajnosti, o »ekscentričnem značaju navdiha«. Izpostavile so vsaka svojo najljubšo zgodbo: Kako smo Slovenci postavili zamelek kitajskega interneta – ker se bralka tistih časov še dobro spomni in je poznala zaposlene v Iskra Delti; Posmrtno življenje Henriette Lachs – o celicah HeLa, ki so rešile že veliko življenj; Duhovnik, ki je iznašel teorijo velikega poka – in pri tem navdiha ni dobil v Bibliji, temveč v kvantni fiziki; Dvoboj v pariškem predmestju – kaj bi bilo, če ... bi 20-letnemu matematiku za zapis matematičnih idej ostalo kaj več časa kot noč pred usodnim dvobojem, če bi jo na primer tisto noč raje pobrisal ali se zaljubil v drugo gospodično; Prva profesorica – o vlogi žensk v znanosti in zakonu; Kako doma vzgojiti genija – o šahu, vlogi družine in vzgoje (programiranja); Kako se ljudje razlikujemo od živali – o človekovi sposobnosti domišljijskega potovanja v času: »Ustvarjanje, pripovedovanje, prenašanje zgodb in njihovo usklajevanje z drugimi ljudmi (...)« (str. 180). Krog so sklenile pri zgodbah in branju – branju v skupini in skupnosti. Knjiga jih je očarala že z naslovi poglavij (Je poroka matematična operacija?), nasmejala (Ena tortica takoj ali dve malo pozneje), zresnila (Vaš čas je omejen) in povzročila, da so se nekatere zataknila na str. 113 (Ko nas občutek za verjetnost zavede). Ilustracije Igorja Šinkovca so izvrstne, užitek je to knjigo brati na glas (in se spotikati ob različnih tujih imenih). Devetletnici so prepustile, da si je za branje izbrala le nekaj poglavij. Avtorju so hvaležne, ker je »preprosto in jasno obrazložil koncepte, ki jih je sicer težko razumeti« (kot je zapisal tudi eden od recenzentov avtorjevih knjig).

Koordinatorice: Zelo primerna knjiga za medgeneracijsko druženje. Kratke zgodbe mladi radi prebirajo. Bralci so bili navdušeni nad podatkom o nagradi Slovenske znanstvene fundacije, ki jo je prejel avtor. Še dodatna reklama za knjigo. V eni skupini so to knjigo sicer že obravnavali v lanski sezoni, vendar je tako poučna, da jo je vredno dvakrat prebrati in se o njej pogovarjati, pa tudi vsi udeleženci niso bili isti kot lansko leto. Na srečanju na daljavo so bile prisotne le štiri bralke; to je bila obenem prednost, saj so lažje komunicirale. Razen začetnih tehničnih težav, je bilo srečanje uspešno, ni pa bilo čutiti energije in povezanosti, kot jo da srečanje v živo. Tudi razprava se na daljavo težje razvije.

3 x Vinko Moderndorfer: Kit na plaži

Mladi: Knjiga jim je bila zelo všeč, hitro in z lahkoto so jo prebrali, zgodba je tekoče in zanimivo predstavljena. Še posebej jim je bil všeč lik Nike, ki se spopada z najstniškimi problemi, tako kot oni sami. Presenetila jih je njena skrivnost in nesprejemanje brata z Downovim sindromom. Verjetno tudi zato, ker sami takšne lastne izkušnje nimajo. Nika se jim je smilila, saj so na njej čutili silni pritisk biti najboljša. Hkrati se jim je tudi brat smilil, ampak so bili veseli, ko se je na koncu vse dobro izšlo. Ni jim bil všeč lik mame, ki je bila odsotna, hladna, odtujena. Motil jih je tudi lik prijateljice in sošolke Petre, ki je bila nesramna in ošabna. Sošolcem bi knjigo priporočili v branje, saj so v njej lepo predstavljeni problemi mladih, ponekod pa so podane tudi rešitve teh problemov, dragoceni so tudi očetovi nasveti Niki. Povedali so, da nimajo izkušenj s sprejemanjem drugačnih (med njihovimi sošolci so sicer tudi otroci s posebnimi potrebami in celo invalidi, a jih sami, zanimivo, ne dojemajo kot drugačne). Razložili so tudi naslov romana.

Odrasli: V knjigi so poleg tega, kar so izpostavili otroci, našli še druge elemente – predvsem tiste, ki se vežejo na odrasle osebe – starše in njihov pogled na svet, predvsem matere, ki je nekako utrujena, odtujena. Odrasli razumejo stisko mame, njeno hladnost in skrbi. Začuden so bili nad Barbko in njenim početjem (komuniciranje preko SMS-ov), menijo namreč, da so pri komunikaciji zelo pomembni pristni človeški stiki. Žalostno je, da se mora zgoditi nekaj groznega, da sprevidimo, kako se počuti drugi, da je nekaj narobe. Neverjetno se jim je zdelo, da je bila Barbka tako preslišana. Prevečkrat živimo eden mimo drugega in se osredotočamo le na svoje težave. Odrasli se strinjajo z mladimi, da je knjiga odlična in berljiva, tudi oni bi jo svoji generaciji priporočili v branje (brali jo bodo namreč tudi v krožku, katerega člani so). Imajo več izkušenj s sprejemanjem drugačnosti, povedali so, da se je te otroke včasih skrivalo. Ena od udeleženk pa je tudi pripovedovala o svoji izkušnji dela v VDC, kjer se je srečala z različnimi motnjami, med drugim tudi z Downovim sindromom. Še posebej je pohvalila stil pisanja in opisovanja avtorja, saj meni, da je popolnoma zadel dejansko stanje. Veliko pogovora je steklo o vlogi staršev v družini, odnosa do otrok, zaupanja ter sprejemanja drugačnosti. Kako lahko nevede otroke preobremenimo, projiciramo lastne interese na njih.

Koordinatorice: Knjiga je bila tako mladim kot odraslim zelo všeč, z veseljem so jo prebrali in se o njej razgovorili, saj ponuja veliko iztočnic za razpravo in izmenjavo izkušenj. Izjemna zgodba, ki na odličan način približa tako mladim kot odraslim problematiko odraščanja, življenja, drugačnosti in sprejemanja. Ogledali so si tudi del proslave ob dnevu samostojnosti in enotnosti, v kateri so nastopili ljudje, ki imajo različne motnje in se osredotočili tudi na to, da smo kot narod očitno le malce dozoreli, kajti pred leti bi bila takšna proslava najbrž deležna več kritik. Ali pa tudi ne, kajti v javnosti si drugačnosti obsojati ravno ne upamo, vedenjski vsakodnevni vzorec pa včasih kaže ravno nasprotno sliko. V eni skupini so srečanje začeli s sproščanjem in poslušanjem posnetka zvokov kitov v vodi. Sledil je pogovor, kako bi ti kiti zveneli na kopnem in zakaj.

1 x Vinko Moderndorfer: Kot v filmu

Mladi: Knjiga je zabavna in pisana mladim na kožo.

Odrasli: Tudi odrasli so se lahko poistovetili z liki v knjigi.

Koordinatorica: Izbira knjige je zahtevna naloga, tokrat je bila izbira pravilna, knjiga pa zelo primerna.

4 x Suzana Tratnik: Noben glas

Mladi: Ogledali so si predstavitveni film o knjigi, ta je bil učencem všeč, sicer pa knjiga večine ni pritegnila, zgoščeno pripovedovanje zahteva zbranega bralca. Glavna junakinja s svojimi problemi se jim ni zdela zanimiva, niso razumeli njene stiske, čas dogajanja se jim je zdel tuj, dogajanje v šoli in doma čudaško. Imeli so težave z razumevanjem določenih besed, ki so bodisi preveč zahtevne ali pa

povezane s predmeti, ki so obstajali v tedanjem času in jih danes več ni (kasetna, kasetnik, gramofon), Dijakinja, ki odhaja na državno tekmovanje iz slovenščine, je rekla, da je knjiga čudna in »kr neki«...

Odrasli: Odrasle je najprej zanimalo, kako so učenci to knjigo dojeli, saj se jim je zdela zanje prezahtevna. Jezik teče gladko, branje je jezikovno enostavno, sledenje zgodbi pa zahteva zbranega in razvitega bralca. Samo pisanje ima svoj pečat pisateljice, zaznati pa je pridih strašljivosti z elementi fantastike. Mnenja so bila nekoliko različna, ampak so se strinjali, da so začutili čas, opisan v knjigi, saj so vsi tako tudi živeli – bodisi kot nekateri že starši bodisi nekateri kot otroci. Iskali so paralele z lastnim otroštvom. Izkušnja s smrtjo stare mame in celotnim ritualom je zelo dobro opisana. Nekateri bralci so imeli nekaj težav s prvo zgodbo in pridihom smrti, o čemer jim je težko brati – očitno smrt še vedno ostaja tabu tema. Ena bralka je povedala, kako je še leta trpela, ko se je na podoben način srečala s smrtjo. Obujali so spomine na šolska leta, ko so nekateri učitelji nad učenci izvajali nasilje. Ta tema je pritegnila tudi dijake: danes bi učitelj končal na sodišču, če bi se otroka samo dotaknil, psihično nasilje pa ostaja. Dekle se je večini zasmililo, češ koliko stvari je morala doživeti in preživeti, a vendar se ni vdala, ni obupala, tudi ni o teh stvareh pisala tragično, ampak kot nekaj običajnega, vsakdanjega.

Koordinatorice: Na začetku je udeležencem razdelila naslove vseh 7 zgodb in izbrali so vsak najljubšo in drugo najljubšo za vsak primer. Nato so se glede na izbor usedli po skupinah in se pogovorili o tej zgodbi in celotni knjigi. Zatrčila jim je, da knjige ni prebrala, zato je njihova naloga, da jo prepričajo k branju ali odvrnejo. Vse skupine so s takšnimi in drugačnimi argumenti vendarle priporočale, da je knjigo dobro prebrati. Na koncu so se ustavili še ob glavnih temah in predvsem motivu smrti. Ob tem je želela tudi otrokom sporočiti, da je smrt sicer tabu tema, o kateri se nihče ne želi pogovarjati, sploh pred njimi ne, ampak je nekaj običajnega, vsakdanjega, nekaj, s čimer se bodo zagotovo v življenju srečali, zato je prav, da se ob tem tudi zavedajo svojih čustev in se jih ne sramujejo. Knjiga za dijake srednje zdravstvene šole ni primerna, branje je prezahtevno.

3 x Suzana Tratnik: Ime mi je Damjan

Mladi: Mnenja so deljena, večini knjiga ni bila všeč, ker vsebuje veliko kletvic in eksplicitnih besed. Tematika jim je bila po svoje zanimiva, do sedaj o temi transspolnosti še niso debatirali. Nekaterim se Damjan zdi nesrečen, osamljen, nerazumljen, nekdo ki se skriva za svojimi šalami; drugim zelo samovšečen, nekdo ki nikogar ne pusti blizu in nikomur ne zaupa. Se je pa nekaterim zdel tudi zelo neodgovoren. Mnenja so bila deljena tudi pri tem, ali Damjan sprejema svojo drugačnost, istospolno usmerjenost. Zanimiva je bila razprava, ko so debatirali o odnosu z očetom, nekateri so bili mnenja, da bi se Damjan moral lepše obnašati. Ugotovili so tudi, da je starše vse preveč skrbelo, kaj bodo o njih mislili drugi. Večina mladih nima nič proti istospolno usmerjenim, tudi poznajo koga takega. Nič nimajo proti njihovim porokam oz. da živijo skupaj. Ne želijo pa si, da bi sami imeli takšne otroke.

Odrasli: Mnenja o prebranem so bila različna. Nekateri je knjiga zelo nagovorila, druge ne in so se morali truditi, da so jo prebrali. Starši so menili, da je zgodba realna in bi se lahko tudi v resnici zgodila. Obsojali so Damjanove starše, ki niso imeli pravega pristopa pri vzgoji svojih otrok. Zgodba je težka, ampak tudi tako zelo pomembna, predvsem za mladostnike, ki se v tej zgodbi morda prepoznajo. Zanimivo je, da tako po delih izvemo, kdo je pravzaprav Damjan (tako mimogrede izvemo, da je punca) in kaj se mu je dogajalo v otroštvu ter zakaj tako zelo sovraži svojega očeta (spolno zlorabljanje). To je močno sporočilo knjige, ki zares poudari, kako pomembno je, kakšno otroštvo imamo - zaznamuje in oblikuje človeka. Ob takšnem očetu in očitno nemočni mami se je v Damjanu verjetno razvil obrambni mehanizem (da je postal Damjan in se vanj tudi preimenoval) kot znak uporništvu in tudi način, s katerim je lahko (pre)živel in shajal. Knjiga je namenjena najstnikom in predvsem srednješolcem. Takšen je tudi stil pisanja - nič ni olepšano, Damjan pove, tako kot je. Eni mami knjiga ni bila všeč, prav tako zaradi besedišča, ki je za osnovnošolce mogoče preveč vulgarno.

So pa nekateri drugi starši komentirali, da je treba včasih poseči tudi po resnih temah. Staršem je koordinator zagotovil, da zaradi tega njihovi otroci prav gotovo ne bodo začeli grdo govoriti, ampak je to bilo le izrazno sredstvo avtorice, ki je hotela glavnega junaka (junakinjo) predstaviti karseda pristno. Razvila precejšnja debata: koliko Damjanov vsak dan srečujemo? Jih znamo opaziti? Smo jim pripravljene prisluhniti in pomagati?

Koordinator (edini v projektu) je staršem pojasnil, da so njihovi otroci že na pragu srednje šole in se morajo počasi srečevati tudi z resnejšimi, t.i. tabu temami. Vse prevečkrat se hočemo takim temam izogniti, namesto da bi o njih razpravljali. Mogoče je prav zaradi tega pri nas toliko predsodkov. Na koncu je bil vseeno zadovoljen, saj je tako pri starših kot pri otrocih z izborom te knjige sprožil določeno mero kritičnega razmišljanja o nevsakdanji temi. Ena mentorica je bila navdušena, ker se je videlo, da mlade bralke resnično izražajo svoja mnenja, tudi če so vedele, da ne bodo naletele na odobravanje. Mentorici je postalo žal, da nimam več skupin medgeneracijskega branja. Druga mentorica je pogovor o tej knjigi izvedla prek e-pošte, udeleženske so napisale svoje mnenje, toda debata bi lahko stekla le v živo.

4 x Janja Vidmar: Pink

Mladi: Mlade bralke so bile razočarane, knjigo so s težavo prebrale, imele so težavo z izrazi, ki jih niso razumele, časovno dogajanje jim je bilo tuje. Nekaterim knjiga ni bila všeč, ker se jim zdi, da je avtorica prehitro preskočila nekaj let dogajanja, toda mentor jim je pojasnil, da je verjetno hotela prikazati samo bistveno iz posameznih obdobj svojih mladosti. Najbolj jim je bila všeč upornica Janca, ki kljub iskanju pripadnosti nikoli ni šla čez rob, npr. da bi postala odvisnica od drog, alkohola. In vedno se je znašla in prepričala predvsem mamo, da ji je kljub pomanjkanju ugodila, kot npr. ko je šla po nakupih v Avstrijo. Učenci si danes težko predstavljajo razmere, ki so vladale takrat: da so morali varčevati z elektriko, da pri nas ni bilo kavbojk, kave in drugih dobrin. Presenetila jih je tudi zaskrbljenost odraslih oseb v knjigi glede zdravstvenega stanja takratnega predsednika Tita. Deklice so se lahko poistovetile z glavno junakinjo knjige, lotevajo se jih isti dvomi, težave, fantov izbrana knjiga ni pritegnila, že platnica z metuljčki jim je sporočala, da je to knjiga za punce. Devetošolec je povedal, da je ob branju knjige imel občutek, kot da mu mama na dolgo in široko pripoveduje, kako je preživljala svojo mladost. Nekaj narečnih ali slengovskih besed niso razumeli (?! OŠ Pesnica). Dodatno motivacijo za branje pa so učenci dobili, ko so izvedeli, da bo gostja na literarnem večeru Janja Vidmar. Avtorica jim je sproščeno spregovorila o romanu in tako so oživel tedanji časi tudi skozi spomine staršev, starih staršev, učiteljic. Učenci so srečanje dodatno popestrili z igranima odlomkoma iz knjige.

Odrasli: Ena mama je odkrito povedala, da ji knjiga ni bila všeč, ker je jezik najstnikov preveč nazoren, drugih to ni preveč motilo. Upokojenim učiteljicam je bila vsebina všeč, toda tudi pri njih so se pojavile težave v razumevanju napisanega. Spomnile so se življenja v Jugoslaviji in razmer, ki se nam danes zdijo smešne. Ob branju so celo postale malce nostalgичne. Zanimiv se jim je zdel tudi mariborski govor glavnih oseb, prepoznale so posamezne ulice in kraje v Mariboru, tako da so lahko dobile precej natančen vtis o dogajalnem prostoru. Knjiga je vse odrasle ponesla v mladost in zbudila nostalgijo. Humor iz knjige je bil za vse zelo dobrodošel. Razložili smo nekatere zgodovinske, politične in socialne vidike tega obdobja. Nekaterim se glavna junakinja ni zdelo dovolj prepričljiva in menijo, da knjiga nima dovolj globine.

Koordinatorji: Srečanje je zajemalo kratko predstavitev avtorice in podajanje vtisov in mnenj o prebrani knjigi. Kot mentor bralne značke na šoli je pred leti gostil Janjo Vidmar na zaključni prireditvi. Učenci, ki so brali knjigo, se je le bežno spomnijo. Zanimivo je videti, kako razmišljajo starši in njihovi otroci ob istih literarnih temah – velikokrat zelo različno. Ker je bila izbrana knjiga najmanj po meri fantov, smo izbor knjige za naslednje srečanje prepustili njim.

1 x Janja Vidmar: Otroci sveta

Mladi: Nekaj zgodb v knjigi je zelo pretresljivih, kakšne zgodbe niso razumeli (npr. zgodbe, ki se dogaja v Romuniji); fotografije so nekaj posebnega. Veseli so, da živijo v tako čudoviti deželi, kot je Slovenija.

Odrasli: Knjiga je kvalitetno napisana, jezik je bogat, branje je bilo kar zahtevno.

Koordinatorica: Take knjige z veseljem berejo in obravnavajo, zelo kakovostna knjiga za vse generacije.

1 x Janja Vidmar: Debeluška

Mladi: Večkrat je bilo težko brati opise bruhanja teh dveh deklic. Presenečeni so bili nad odnosom mame do hčerke, ki je nanjo pritiskala glede teže. Razmišljali so o prijateljih glavne junakinje, kako jim je bilo težko opazovati njeno propadanje in biti nemočen ob tem. Sicer podobnih izkušenj nimajo, niti ne poznajo vrstnikov s takšnimi težavami, se pa zavedajo, da motnje hranjenja obstajajo.

Odrasli: Prav tako so težko brali zaradi nazornih opisov. Beseda je tekla o odnosih v družini med babico, mamo in hčerko. Tudi oče ni opravil svoje vloge, ni zavaroval svoje hčerke, niti ni slišal njenih klicev na pomoč. Težko jim je razumeti, kako je lahko bila mama tako kruta do lastne hčerke. Zgodba se jih je dotaknila, v njih vzbudila veliko čustev, predvsem jezo in sočustvovanje.

Koordinatorica: Knjiga je bila dobro sprejeta, odprla je mnogo tem za pogovor in izmenjava mnenj je tekla kar sama od sebe.

1 x Janja Vidmar: Elvis Škorc, genialni štor

Mladi: Knjiga jim je všeč. Preprosta zgodba, sleng in izrazi, ki jim niso tuji. Vsebina je prikazana zelo življenjsko in vsak se je našel v kakšni izmed obravnavanih tem. Fantom je všeč, da knjiga obravnava odraščanje in puberteto z vidika fantov in ne samo deklet. Jezik jih ni motil, saj so tudi na televiziji filmi, neprimerni za otroke, omejeni s starostjo 12+.

Odrasli: Tudi njim je bila knjiga všeč. Ni jim povzročala sivih las in tudi sočno besedišče (sleng) jih ni motil. Všeč jim je bila vsebina, predstavljena z vidika najstnika. Odraščanje je za marsikoga stresno in če nima pravega sogovornika in poslušalca, lahko zelo naporno. Teme jim niso bile tuje, prav v vsaki so se kot mladi našli tudi sami. Marsikatera situacija jih je spravila v smeh.

Koordinatorica: Udeležence je razdelila na dve skupini – najstnike in odrasle. Delali so v skupini in pisali svoje odgovore/mnenje na plakat. Potem so se skupaj pogovorili, vsaka skupina je predstavila svoje mnenje. Kljub temu, da je knjiga, ki je bila sedmošolcem podarjena v projektu Rastem s knjigo, za nekatere pereča in neprimerna, so se vsi strinjali, da ne obravnava prav nič spornega. Gre za pristne življenjske situacije, s katerimi se srečuje vsak najstnik, pa naj si to priznamo ali ne. Tudi besede so tiste, ki jih slišijo v okolju, katerem odraščajo, pa naj bodo to starši, sorodniki, družinski prijatelji ali sošolci. Pred tem si ne moremo in si tudi ne bi smeli zatikati oči. Starši in najstniki bi knjigo priporočili vsem. Vzdušje je bilo izjemno pozitivno, sproščeno in nasmejeno.

3 x Marjana Moškrič: Sanje o belem štrpedu.

Mladi: Učenci so imeli večinoma negativno mnenje o knjigi: precej je nerazumljiva, »težko« jim je teklo branje (so le sedmošolci). Po prvem krogu pogovora so se jim s podobnimi mnenji pridružili tudi starši. Zato jim je koordinatorica predstavila ljudsko izročilo o belem polhku – štrpedu – in ga opisala. Sledila je njena kratka predstavitev knjige s pomočjo projekcije. Spoznali so življenjske podatke pisateljice in si ogledali film, ki je nastal v okviru projekta Rastem s knjigo. Sledilo je delo v treh skupinah, nastali so zanimivi plakati o dveh različnih svetovih (Cona in Zeleni gaj). Prikazali so tudi usode glavnih književnih junakov, Šone, Olma in Sineta. Po predstavitvi se je razvila zanimiva debata

o prijateljstvu in socialni razslojenosti. V eni skupini jim je bilo vseč izpostavljeno tesno prijateljstvo med mladimi. Grozno so se počutili, ko so brali spis Maje Sade o sprejemanju drugačnosti in njeni izkušnji. Tudi določene stvari so jim bile grozne, na primer napisi »Kdo se boji črnega moža?!«, da denar omogoča takšne razlike in kako grozno se obnašajo bogati mladi do revnih. Toda prav zaradi izpostavljenih razlik jim je knjiga postala vseč; zanimivo, poučno in skrivnostno branje, na koncu so zgodbo razumeli. Medgeneracijsko branje je fino, zanimivo, saj izveš mnenje drugih o isti knjigi, v njihovem primeru učiteljev.

Odrasli: Učitelje je knjiga prevzela, povedali so, da se jim knjiga zdi zanimiva tako za mlade kot za starejše bralce. Želeli bi, da bi bila razlikovanja med tistimi, ki imajo, in tistimi, ki nimajo, le plod avtoričine domišljije. Verjetno tudi naši otroci pomanjkanje čutijo tako, kot je v knjigi zapisano. Iz dnevnih novic lahko izvemo, kako se tisti, ki imajo denar lahko izognejo odgovornostim, torej knjiga le ne more biti čista domišljija. Knjiga je zelo realna, s precej žalostno vsebino, s temo, o kateri se da res precej razmišljati. Med drugim tudi o tem, kakšne pogoje imajo mladi za odraščanje, o socialnih razmerah - blišč in beda sodobnega časa. Toda ne smemo takoj obsojati drugih, saj ne poznamo njihove plati zgodbe. Knjiga je odlična, izvrstno napisana, obarvana s čustvi, vsebina vedno aktualna. Potrebno pa je natančno branje in to manjka osnovnošolcem. Mladi in starejši vidimo stvari čez druge oči, ni napačnih odgovorov, zanimivo je slišati, kako razumeta zgodbo dve generaciji.

Koordinatorice:

Udeleženci so bili na začetku zadržani, odkrito so povedali, da bi knjigo kmalu po začetku branja odložili, če ne bi bili vključeni v MG projekt. S pogovorom so prišli do sporočila zgodbe in odprli nekaj problemov sodobne družbe, ki so jim priča tudi v šoli ali okolici. Na prvem srečanju ob tej knjigi so bili učenci dokaj zadržani, ker so na drugi strani sedeli učitelji, zato so se na drugem srečanju pomešali v manjše skupine in se sproščeno pogovarjali in brali. Čeprav je večina učencev rekla, da jim je bilo prvo srečanje malce bolj vseč zaradi tega, ker je bilo bolj slavnostno (udeležili sta se ga tudi Tilka Jamnik in Manca Perko, predstavnici Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS).

3 x Goran Vojnović: Jugoslavija, moja dežela

Mladi: Naslov je predlagal dijak, ki je bil nad prebranim najbolj navdušen. Njegovo mnenje so delili tudi ostali bralci. Dijaki so dobili vpogled v dogajanje življenja mentoric, ko sta še živeli v Jugoslaviji. Ugotovili so, da gre tudi za osebno zgodbo in odnose v družini glavnega junaka, kar se je vseh dotaknilo. Knjiga je zahtevna, vendar zanimiva in napeta. V drugi skupini je učenka priseljanka poudarila, da je uživala v branju, saj besedilo vsebuje jezik bivših republik Jugoslavije, kar ji je bilo blizu. Poudarila je, da otroci priseljenci in otroci iz mešanih zakonov drugače razumejo stvari kot otroci, rojeni v Sloveniji. Druga bralka je izpostavila, da jo je roman spomnil na roman Janje Vidmar Pink. Tretja bralka je bila razočarana nad koncem, saj je pričakovala srečen konec. Na književni čas učenci gledajo kot dogodek v zgodovini, lastnih spominov nimajo, vendar so se s starši pogovarjali o času vojne in jim priporočili knjigo. Na vprašanje, ali so kdaj zaznali, da bi kdo na šoli bil drugače obravnavan zaradi svojih korenin, so vsi odgovorili, da ne. Izpostavili so, da v šoli potekajo dejavnosti za vse učence enako in da učitelji ne razlikujejo otrok po npr. priimkih, narodni pripadnosti, državljanstvu ali statusu. Bralke so izpostavile opis otrok na osnovni šoli in se zabavale ob misli, da poznajo del Ljubljane, kjer se zgodba odvija (Fužine, Moste, center). Nekaj besed so namenile »čudnim« odnosom glavne književne osebe, kar jih je zmotilo.

Odrasli: Koordinatorice so podelile svoje izkušnje v zvezi z življenjem v Jugoslaviji. Učitelji, rojeni v poznih sedemdesetih in v osemdesetih, so se najbolj poistovetili z zgodbo. Prepoznali so čas in kraj dogajanja. Govorili so o lastnih spominih, o zgodbah, ki so razdvajale družine. Poudarek je bil tudi na odnosih, in sicer, kako otroci na eni strani doživljajo interpretacijo sveta skozi svoje starše, na drugi strani pa kot odrasli ljudje nosimo s sabo zgodbe, ki jih nismo predelali. Izpostavljen je bil jezik

besedila, saj avtor zelo slikovito in bogato opisuje dogodke. Mlajši učitelji, rojeni v devetdesetih, nimajo spominov na knjižni čas dogajanja. Nekatere moti zapis v tujem jeziku (takrat srbohrvaškem), najmlajša učiteljica jezika ni poznala, zato si je pri branju pomagala s slovarjem. Knjiga je med zaposlenimi sprožila debato o generacijski vrzeli na dveh ravneh: med učitelji in učenci ter med samimi učitelji. Mladi učitelji interpretirajo jezike s področja bivše Jugoslavije kot tuje jezike, ki se jih morajo priučiti. Izpostavljeni so bili odlomki, kjer avtor opisuje vojne zločine in kulturne značilnosti Slovencev in »ne Slovencev«. Tri učiteljice so predlagale za nadaljnje branje delo avtorice Slavenke Drakulić Kot da me ni. Dotaknili so se priseljske tematike, saj mlada književna oseba Vladan Borojević opisuje svojo stisko pri prihodu v novo državo, šolo, kulturno okolje. Pogovor je tekel o učencih, ki se priseljujejo v šolski okoliš, ter o učencih, ki imajo status begunca. Učitelji so si bili enotni, da je v današnjem času zelo pomembno, da otroke obravnavamo kot otroke in med njimi ne delamo razlik.

Koordinatorici: Zaradi različnih urnikov so ponudili dopoldanski in popoldanski termin. Vsak je prišel v knjižnico glede na svoj urnik, vsi so aktivno sodelovali. V povprečju so se zadržali po 30 minut. Vtis je bil odličen, fantastičen. Izbrano književno delo je spodbudilo, da so tudi učitelji brali in se pogovarjali med seboj, da so spoznavali lastne prednosti in omejitve ter se zavedali generacijskih razlik. Vsi bralci so pohvalili izbor knjige ter se strinjali, da je izjemno zanimiva, kvalitetna in poučna. Trije učitelji, ki se niso mogli udeležiti delavnice, so preko elektronske pošte podali svoje mnenje in razmišljanje o knjigi. Na srečanju na daljavo so samo obnovili vsebino.

2 x Nataša Konc Lorenzutti: Avtobus ob treh

Mladi: Bili so navdušeni. Knjiga jim je bila zelo všeč, z zanimanjem so spremljali zgodbo odraščajočega najstnika, predvsem se jih je dotaknilo, ko so brali o bolezni očeta glavne osebe.

Odrasli: Tudi odrasli so knjigo prebrali z zanimanjem, omenjali so številne teme, ki se odpirajo v knjigi, kako je predstavljena pokrajina, tudi zgodovina itd.

Koordinatorice: Udeleženci so se najprej medsebojno bolj seznanili po dvojicah, in sicer ob vnaprej pripravljenih vprašanjih, nato so govorili o številnih temah, ki so vse obrnili na svoje doživljanje in občutke, mnenja. Dotaknili so se svojih počitnic (lanskih oz. izpred let, ko so bili še mladostniki), razmišljali so o mladostnih simpatijah, o prijateljstvu, odnosih med otroki in starši, iskali so zanimive destinacije v svojem okolju (Halozah), ki bi jih predstavili prišleku iz Ljubljane, ipd. Udeleženci so bili nad srečanjem navdušeni, pohvalili so izvedbo in predlagali, da bi to še kdaj ponovili.

2 x Slavko Pregl: Geniji brez hlač

Mladi: V začetku se jim je branje 'vleklo', potem se je začela 'akcija' in je postalo zanimivo. Knjiga jim je bila srednje všeč, na začetku je več obetala, z nekaterih vidikov jim je bila poučna: kako bo, ko bodo šli v srednjo šolo, kaj lahko pričakujejo; da smo ljudje različni in da ne gre vsem zaupati; poučila jih je o spolnosti, o tem kako držati skupaj, kaj so prave vrednote v življenju.

Odrasli: Knjiga jim ni bila všeč, saj je napisana kot pod prisilo, avtor se ni vživel v svet mladih, mladi se danes ne pogovarjajo in ne vedejo tako; mnogo delov v knjigi je nedokončanih, nametanih, niso v kontekstu z rdečo nitjo zgodbe, neki deli so nerealni, pretirani (npr. mednarodni škandal).

Koordinatorici: Za ogrevanje in za priklic knjige so izvedli zabaven kviz med upokojenimi udeleženci, med učitelji in učenci (zmagali so učitelji), nato je udeležence koordinatorica razdelila v manjše heterogene skupine; vsaka skupina je o knjigi po danih smernicah klepetala v svojem kotičku, na koncu so učenci iskali argumente, zakaj naj bi bila knjiga primerna za najstnike, učitelji pa zakaj ne; upokojeni člani pa so razsodili, kateri so bili bolj prepričljivi ter na koncu podali še svoje mnenje o primernosti knjige. Bilo je zelo zabavno, veliko smeha, hitro je minilo.

1 x Slavko Pregl: Spričevalo

Mladi: Knjiga jim je všeč, saj obravnava njihovo problematiko ob koncu šolskega leta. Všeč jim je bil tudi način dela, saj so prej dobili vprašanja, da so se lažje pripravili na pogovor.

Odrasli: Tudi njim je bila knjiga všeč, saj so podoživljali svoja šolska leta, mladost in razigranost.

Koordinatorica: Vesela, ker je pogovor potekal tako sproščeno.

2 x Slavko Pregl, Odprava zelenega zmaja

Mladi: Nekateri učenci so knjigo prebrali v okviru Cankarjevega tekmovanja. Dva učenca sta pripravila kratko predstavitev o življenju in delu Slavka Pregla, dva druga sta obnovila zgodbo. Mladim je bila knjiga zelo všeč zaradi junakov, saj so se lahko poistovetili z njimi, in ker ima veliko zapletov.

Pogovarjali so se tudi o potovanjih učencev in prijetnih dogodivščinah na poti.

Odrasli: Bili so navdušeni nad obliko srečanja, predvsem pa se jim je čas skupnega branja z otroki ali vnuki zdel zelo kvalitetno preživet prosti čas. Ob knjigi so tudi sami podoživljali prijetna potovanja in marsikdo je z nami delil kakšno smešno dogodivščino.

Koordinatorica: Bila je zelo zadovoljna z odzivnostjo vseh udeležencev.

2 x Dušan Čater: Pojdi z mano

Mladi: Knjiga jim je bila všeč, zanimiva, napeta, sodobna. Radi imajo kriminalke, na trenutke jim je bilo srhljivo, nekateri motivi pretirani (odročni kraji, čudaki; čudili so se, da je možno, da ljudje živijo tako odročno in tako drugače); primerjali so jo tudi s filmom.

Odrasli: Knjiga je super, berljiva. Zmotile so jih le nekatere napake (npr. koroza v začetku junija?!) Liki so odraz sodobne družbe, v vsakem okolju se najde skupek podobnih oseb. Kruta zgodba, odpira nove perspektive, življenje ni vedno samo sladko in s srečnim koncem.

Koordinatorice: Druženje se je odvijalo v prijetnem vzdušju, pogovor je bil živahen, bralci so navdušeno pripovedovali o svojih vtisih.

2 x Album 14/15/16

Mladi: Knjiga jim je bila všeč, je zanimiva, berljiva, sporočilna, toda raje berejo daljša besedila. Všeč jim je bilo, da se vsa besedila dotikajo odraščanja in večnih vrednot. Knjigo priporočajo v branje vrstnikom, uvrstili bi jo na seznam knjig za domače branje, bralno značko. Učenke so povedale, katera je njihova »naj« zgodba, kateri je bil njihov »top« stavek oz. odstavek. Vsem je bila najmanj razumljiva zgodba Marjane Moškrič, bralke niso razumele sporočilnost pravljice.

Odrasli: Tudi njim je bila knjiga všeč, besedila so se jim zdela zelo primerna za mladostnike.

Odrasle bralke so se strinjale, da je tema zgodb aktualna nekoč in danes in tudi one priporočajo, da knjigo prebere vsak najstnik. Tudi one so povedale, katera je njihova naj zgodba, pravljica, naj stavek oz. odstavek, tudi njim je bila najmanj razumljiva zgodba Marjane Moškrič.

Koordinatorice: Učenke nimajo nobene treme, povedo, kar mislijo in vprašajo, kar jih zanima, za študentke je to popolnoma nova izkušnja, dr. Dragica Haramija pa je neusahljiv vir informacij. Srečanje naj bi trajalo približno uro, pa se nikomur ni mudilo domov. Na koncu smo se pogovarjali o branju nasploh. (OŠ Hajdina)

2 x Damijan Šinigoj: Iskanje Eve

Mladi: Bili so začudeni nad verjetnostjo zgodbe, pogumom in iznajdljivostjo glavnega junaka, nikakor si sami ne bi upali početi kaj podobnega. Še posebej neverjetno oz. kar grozno se jim je zdelo, da je Leon pot nadaljeval brez mobilnega telefona. Kritično so ocenili ravnanje očeta, ker se je avtoritativno odločil za drugo pot in se pri tem še zlagal. Mladi niso razumeli, zakaj bi voznik tovornjaka Jovo ravnal drugače, če bi bil Leon njegov sin.

Odrasli: Neverjetno in naivno, da bi se dogodki tako pozitivno razpletali, v resničnem življenju bi lahko šlo toliko stvari narobe. Po drugi strani so se z naklonjenostjo spominjali svojih štoparskih izkušenj. Ugotovili so, da se je štopanje danes precej spremenilo zaradi nezaupanja med ljudmi pa tudi zaradi novih oblik skupnih prevozov. Starši se zavedajo, da se je včasih potrebno odločiti po svoje in razumejo ravnanje očeta in Jova, za drugačno odgovornost, ko gre za lastnega otroka.

Koordinatorici: Čeprav je bila knjiga lahko poletno branje, so prišle do izraza razlike z resničnostjo, razlike v mnenju odraslih in mladih. Dodana vrednost srečanja je bila, da so temo povezali z že prebrano knjigo *Dragi Zaza* Christine Kilbourne. Trenutek, ko se srečata očeta Leona in Eve, je zelo zabaven, a dejansko bi za podobo Leona lahko stala neznana oseba z drugimi nameni. Knjiga ponuja mnoga izhodišča za pogovor, vseh niso uspeli obdelati (npr. razlike in podobnosti med Slovenijo in Švedsko, med najstniki tu in tam). Voditeljica srečanja je knjigo povezala tudi z dekoracijo – na mizi so udeležence čakali pisani papirnati čolnički s citati.

1 x Damijan Šinigoj: Iskanje Eve; Kate McCaffrey: Uničimo jo! (slednjo so brali odrasli, ki so *Iskanje Eve* prebrali že v lanskem šolskem letu)

Mladi: Knjiga jim je bila všeč, saj je berljiva in razumljiva. Leon je bil zelo pogumen, nikoli se ne bi podali na tako dolgo pot sami in na štop, saj je prenevarno, na poti bi jih lahko kdo ugrabil. Knjiga nosi veliko sporočil, izpostavljali so tista, ki so se jih najbolj dotaknila. Povedali so, da ne uporabljajo Facebooka (ta je že iz mode), pač pa druga socialna omrežja (Instagram, Twiter), Skype zelo redko. Na spletu si večinoma ogledujejo različne posnetke ali poslušajo glasbo na Youtubu. Zavedajo se nevarnosti in pasti pri navezovanju stikov in sklepanju prijateljstev prek spleta, zato so pri tem previdni. Vsako leto imajo delavnice na temo varne rabe interneta, zato o tem že veliko vedo. Niso pa vedeli, kaj je spletno nasilje (tema knjige *Uničimo jo!*), saj sami še niso imeli izkušenj z njim.

Odrasli: Zdi se jim, da štopanja v današnjem času ni več toliko. Ena izmed učiteljic je povedala, da ima prijateljico, ki je šla sama iz Slovenije na Švedsko, staršem pa se je zlagala, da bo počitnice preživela prav z njo nekje v bližini. Starši nikoli niso izvedeli resnice, pustolovščina se je srečno končala. Druga učiteljica je povedala, da osebno pozna fanta, ki je surfal v Savudriji, vetrovi pa so ga nato odnesli v Piranski zaliv. Odrasli so mladim predstavili strnjeno obnovo knjige *Uničimo jo!* in poudarili, da je človeka treba najprej spoznati, ne pa ga ocenjevati po zunanosti. Mladim so svetovali, naj, če imajo kakršne koli težave, povedo odrasli osebi, ki ji zaupajo. Menijo, da spletnega nadlegovanja ni veliko, saj je to po zakonu že nekaj let kaznivo dejanje. Zavedajo se, da splet omogoča tudi hitro širjenje govoric, laži, izmišljotin o nekom. Knjigo *Uničimo jo!* bi v branje priporočili nekoliko starejšim otrokom (srednješolcem).

Koordinatorice: Mladi so knjigo zelo natančno prebrali, odrasli, ki so knjigo prebrali že v minulem šolskem letu, pa so dokazali, da zgodbe niso čisto pozabili, fotografije predmetov so namreč brez težav povezovali s književnimi osebami v besedilu. Udeleženci so bili zgovorni, vzdušje pa sproščeno.

1 x Igor Karlovšek: Gimnazijec

Mladi: Na splošno je bila knjiga dijakom zanimiva, kljub rahlo dolgočasnemu začetku. Posebno všeč jim je bil dober konec. Določenih situacij niso razumeli in so jih nervirale. Mamino ravnanje se jim je zdelo neodgovorno, prav tako pa niso razumeli, zakaj je bil Peter do konca tiho, povedati bi moral, kaj se je zgodilo. Enemu dijaku se je knjiga na začetku zdela dolgočasna, vendar jo je na prigovarjanje mentorice vendarle prebral ter ugotovil, da je še prekratka. Drug dijak je knjigo prebral trikrat.

Odrasli: Najbolj so zgroženi nad dogajanjem v prevzgojnem domu. Knjiga jim je bila všeč, ker je optimistična. Avtor je izpostavil tudi pomen izobrazbe in vloge, ki jo imajo posamezni odrasli v življenju mladih, ki ostanejo brez podpore staršev. Kot bivši dijaki obeh omenjenih gimnazij, so obujali spomine na svoja gimnazijska leta. S tako težko življenjsko zgodbo se niso srečali.

Koordinatorica: Večno aktualna knjiga, saj govori o odraščanju, zapletenih odnosih v družini, šoli, pogumu, krivicah, vlogi institucij in pomenu posameznih odraslih, ki se ne zavedajo, kako pomembno postanejo v življenju mladostnika, ki potrebuje pomoč. Pisatelj je za njih (SŠ, Celje) še posebej zanimiv, saj je dogajanje postavljeno v Celje, na dve gimnaziji, ki so ju odrasli obiskovali, omenjene so dijakinje Srednje zdravstvene šole.

1 x Andrej Rozman Roza: Živalska kmetija

Mladi: Knjiga jim je bila še kar všeč, saj je kratka (ima malo besedila) in se jo hitro prebere, pritegnil jih je jezik, ki jim je blizu, sicer pa se jim je zdela za razumevanje kar težka. S pomočjo vprašanj voditeljice srečanja so razmišljali o odnosih med živalmi oz. ljudmi, o obnašanju, vedenju živali oz. ljudi. Povedali so, da stripov niti ne berejo.

Odrasli: Nanizali so stripe, ob katerih so sami odraščali. Spregovorili so o človeških slabostih, ki jih avtor v knjigi kritizira, in izražali svoje mnenje o enakopravnosti skozi zgodovino in v sodobnem času ter svoje poglede nanjo. Ker so Živalsko kmetijo prebrali že v eni od prejšnjih sezon MG, so predstavili tudi poljubno izbrana literarna dela, ki so jih prebrali. Svoje predstavitve so oblikovali kot priporočila – kratkim povzetkom vsebine so dodajali svoja mnenja in razloge za izbiro dela.

Koordinatorica: Čeprav mladi knjige niso razumeli, je bilo mogoče opaziti, da so bili na srečanje dobro pripravljene, pri branju so bili natančni, vsebino so poznali podrobno. Z vprašanji jih je koordinatorica usmerjala in vodila, da so na koncu spoznali, da ima knjiga zelo močno sporočilno vrednost.

2 x Andrej Rozman Roza: Izbrane rozine v akciji

Mladi: Srečanje se jim je zdelo zanimivo, ker je potekalo v novi šolski knjižnici. Pesniška zbirka jih je navdušila. Pripovedovali so, katere pesmi so jim bile najbolj všeč, nekatere deklice so pesmi brale celo doma z mamicami. Druženje je bilo sproščeno, učenci so bili veseli tudi prigrizkov, ki so jih zanje pripravile učiteljice.

Odrasli: Učiteljice so se pri druženju zelo zabavale, ker so bile pesmi, ki so si jih učenci izbirali za branje, precej hudomušne. Aktivno so podajale svoje mnenje in na koncu priznale, da so težko odmislele svojo vlogo učiteljic; najraje bi kar začele z razlaganjem struktur in rim. Vendar so se na koncu sprostile in uspele enostavno samo brati. Vsaka bralka je izbrala eno pesem in povedala, zakaj jo je izbrala. Vsaka je izbrala drugo pesem, neverjetno, kaj vse lahko vpliva na izbor, prav zanimive izpovedi. Menijo, da projekt medgeneracijsko branje prispeva k dvigu bralne kulture.

Koordinatorica: Skupina je bila izredno aktivna, vsi so želeli prebrati in govoriti o izbrani pesmi, še zlasti o tistih, ki naj so se jim zdele bolj nagajive. Druženje je potekalo v sproščeni atmosferi, ni manjkalo smeha in zabavnih komentarjev. Udeleženci so na koncu napisali svojo Rozino pesem (iz verzov iz zbirke). Poezija je izredno primerna za tovrstna druženja.

3 x Srečko Kosovel: Barž = kons, Besede v prostoru

Mladi: Nekatere pesmi so jih na prvi pogled šokirale, zlasti njihova oblika. Ko so jih poglobljeno brali, se jim je zdelo, da so zaradi svoje aktualnosti napisane danes za današnji čas. Npr. v pesmi Ekstaza smrti so začutili moralno in politično krizo današnje Evrope, navezali so na Evropsko unijo in izstop Velike Britanije iz nje. Podobno so razmišljali ob pesmi Ta strašni čas in Tragedija na oceanu. V pesmi Kraška jesen so začutili vonj borovcev in si zaželeli, da bi šli na ekskurzijo na Kras. Pesmi so se jih dotaknile. Ker so brali v 6 skupinah po 4 dijaki, so izbrano pesem tudi likovno upodobili/izrazili v slogu pesniških konstrukcij. Presenetila jih je družbena občutljivost in angažiranost pesnika Kosovela, hkrati pa velika izpovedna moč v bivanjskih pesmih. Dve dijakinji sta celo povedali, da jima je Kosovel najljubši pesnik. Da jima njegove pesmi sežejo globoko v srce, in ker sami pišeta, se pogostokrat

zgledujeta po njegovih pesniških metaforah. V drugi skupini jim je Kosovel precej neznan, vseh jim je njegova jasna beseda, pesimizem se jim ne zdi nujno slab, razmišljali so tudi, kakšna glasba bi ustrezala pesmim. Mlade bralke so povedale, da na začetku pesmi niso razumele, a ko so se vživele, poglobile, je steklo. Kljub temu, da je pesnik živel in ustvarjal pred 95 leti jih je knjiga prevzela, le ena učenka je menila, da je knjiga depresivna in da veliko govori o smrti. Odrasle bralke so ji povedale, da so bili takrat težki časi, pa čas 1. sv. vojne, da je nam težko razumeti čas avtorjevega ustvarjanja. Ena od učenk je povedala, da ko je začela brati pesem Pesem št. X, se ji je najprej zdela čudna, a ko se je poglobila, jo je razumela. Vsaka od učenk je prebrala svojo naj pesem in ostale bralke so se pridružile pogovoru. Dvema učenkama je bila vseh pesem Sončnica na rami. Po eni učenki pa je bila najbolj vseh pesem Kabinetni ljudje, Človek pred zrcalom, Svetilka ob cesti, Evakuacija duha in eni učenki tudi ilustracije omenjene pesmi. Učenke so vprašale o pomenu ilustracij in besed pri nekaterih pesmih, ki jih niso razumele in starejše bralke so jim na vsa vprašanja odgovorile na preprost način. Ena od učenk je vprašala, kaj pomenijo zapisi pod pesmijo, pa ji je ena od odraslih bralk razložila, da je pesnik pisal dnevnik, in da je ob pesmi, ki jo je ustvaril, zapisal datum in svoj opomnik.

Odrasli: Učiteljica je svoja doživetja Krasa z ekskurzij povezala s Kosovelovimi pesmimi, predstavila njegovo življenje in slog. Razložila je, kaj pomeni naslov pesniške zbirke BARŽ=KONS. Knjiga v tako zelo vsečni izdaji s pomenljivimi ilustracijami Damjana Stepančiča je prava zakladnica. Tudi odrasli so manj poznali Kosovela, kot je pričakovala koordinatorica. Vseh jim je bila njegova povezanost z naravo, malo besed z veliko učinka. Trem odraslim bralkam je bila najbolj vseh pesem Svetilka ob cesti; je pripovedna, svetla, sončna, pozitivna, razumljiva in ni raztresena. Upokojenka je povedala, da nas je pesnik želel preusmeriti iz hudega v dobro. Učiteljica je menila, da luč zažari tistemu, ko je sam, ko ne vidi. Drugo upokojenko je v pesmi našla sporočilo, da če ne znaš biti v odnosu z drugim človekom, bodi vsaj luč. Mama učenk pa je menila, da je v pesmi ključna beseda, bodi nepristranski. In je nadaljevala, da je bil pesnik osamljen, »turbo možgan«, da ni našel nekoga, ki bi ga podpiral. Zato v pesmih sam sebe vidi, da žari, da dobi navdih, da mora »dat ven iz sebe« in da je drugačen od ostalih. Eni od učiteljic je bila vseh pesem Kabinetni ljudje in je menila, da je to optimistična pesem. Pogovor je tekkel o tem, kako se danes zapremo, da smo veliko notri, doma. Ena od učiteljic je povedala, da je pesnik v svojih pesmih uporabil pregovor, ker se je čutil nerazumljenega, da je v pesmih kritičen. In spomni nas, da je v pesmi uporabil besedo brezžični telefon, ki jih v tistem času sploh ni bilo, še telefoni so bili redki. Ena od učiteljic je pogovor nadaljevala, da je v pesmi Pristan veliko prisposodob. Ena od odraslih udeleženk je povedala, da je bil pesnik nesrečen, da ni mogel ljubiti, ni se mogel izraziti, da bi bil razumljen, bil je razočaran nad človeštvom. Sprejeti drugačnost človeka je bilo v tistih časih drugače kot danes, ko se o tem veliko pogovarjamo in se o tem piše, ustanavljajo se društva. Eni od učiteljic je bila vseh in zanimiva matematična pesem Kons 5. Prijetno druženje je zaključila učiteljica, ki je povedala, da ji je bila najbolj vseh zadnja pesem v zbirki Oblaki življenja in da je po njenem mnenju dr. Igor Saksida izbral pravo pesem za konec, lepo, božajočo, pomirjujočo pesem.

Koordinatorice: Dijaki so branje vzeli zelo resno, v interpretacijah so bili zelo (aktualno) družbeno kritični. Pogovor so nadgradili še z izdelavo svoje pesniške konstrukcije, tako da so z likovnim izražanjem izpovedali svoja najgloblja doživljanja pesmi. Ti dve uri medgeneracijskega branja sta bili odlični in izkazalo se je, da slovenska »klasika« kot je Kosovel še vedno preseneča mlade in jih motivira za branje poezije, česar sicer ne počnejo preveč radi. Udeleženci so bili zelo uravnoteženi, kar se tiče sodelovanja, tudi mladi so se dobro in pogumno izražali, posegali v debato. Poleg branja in pogovora so tudi sami sestavljali pesmi. Koordinatorica je pripravila izrezke iz časopisa in posamezne besede, ki jih je naključno razporedila v posamezne kuverte. Vsak udeleženec je dobil kuverto in iz gradiva sestavil svojo pesem.

2 x Saša Vegri: Naročje kamenčkov

Mladi: Bili so navdušeni nad srečanjem, ker je potekalo na Miklavžev večer in izven šole (v splošni knjižnici). Pesmi so se jim zdele hudomušne in veselo so debatirali z ostalimi o različnih temah. Aktivno so se vključevali v pogovor in podajali svoje misli. Na začetku so priznali, da jim je malce nerodno, vendar je začetna trema po toplem čaju in piškotih hitro popustila. Večini učencev je bilo branje pesmi všeč, le ena izmed učenek bi rajši brala in se pogovarjala o zgodbi. Na srečanju druge skupine pa jim je bilo zanimivo tudi zato, ker se o vsebini pesmi nismo pogovarjali, so jim samo prisluhnili in pustili, da so se vsakega dotaknile po svoje. Kar trije učenci so izbrali za glasno branje bolj resne pesmi iz zadnjega dela knjige. Povedali so tudi, da sami ne posegajo po pesniških zbirkah (razen tisto kar je obvezno pri pouku in za bralno značko).

Odrasli: Gospe so učence pričakale z velikim navdušenjem, zanimivo se jim je zdelo, kako so se pogovarjali o vsakdanjih temah, spodbujale so jih k branju pesmi in jim posredovale svoje izkušnje iz mladosti. Razvijala se je zanimiva debata, kako je bilo včasih in kako je danes. V drugi skupini so bili odrasli navdušeni nad branjem pesmi Saše Vegri, saj so igrive, hudomušne in veliko povedo, tudi odraslim. Od vsaki prebrani pesmi so se nasmihali in govorili, res je tako. Prav vsi so si za branje izbrali pesmi za otroke. Zelo so bili aktivni tudi pri sestavljanju izpisanih verzov iz pesniške zbirke v novo pesem in se močno trudili, da bi vsaj večino vključili v izbor. Na koncu so bili vidno zadovoljni z nastalo kompozicijo.

Koordinatorice: Druženje je bilo sproščeno in posebno (verjetno zato ker je potekalo v prazničnem času), udeleženci so bili dobro razpoloženi in pripravljeni na klepet. Srečanje so pričeli z ugankami in tekmovanjem med odraslimi in mladimi, kdo bo prvi povedal rešitev. Sledil je list s pesmico, kjer je manjkala ključna beseda (Kaj počnejo ritke), udeleženci so burno ugotavljali, kaj manjka. V eni skupini so si na kraju izmenjali še Miklavževa darila. Večer je bil izredno uspešen; gospe so mlade bralce ponovno povabile medse, učenci so spraševali, kdaj se ponovno srečajo. V drugi skupini se je koordinatorica zelo veselila, saj je bilo že ob napovedi pesniške zbirke Saše Vegri začutiti zadovoljstvo, čeprav pesnice niso poznali. Ob prebiranju verzov so se udeleženci hitro sprostili, tako da je bilo vzdušje res prijetno. Zelo dobro se je obneslo poustvarjanje ob verzih Saše Vegri. Vsak udeleženec si je na listič izpisal en verz iz knjige, ki mu je všeč in za katerega meni, da ima pozitiven prizvok. Nekateri so si izpisali tudi dva verza, več kot toliko pa ni bilo zaželeno, saj ne bi več imeli pregleda nad vsemi lističi. Pri sestavljanju je upoštevala njihove predloge, mnenja. Zaradi navdušenja nad pesništvom, so se odločili, da bodo na četrtem srečanju aprila ponovno brali pesmi.

2 x France Prešeren: Poezije

Mladi: Prebiranje poezije je lahko tudi zanimivo.

Odrasli: S ponovnim branjem Prešernovih pesmi prihajamo vedno do novih spoznanj in marsikaj prej o njem nismo vedeli.

Koordinatorice: Pripravili so skupno prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku, kar je že tradicionalno. Vsi so prebirali Prešernove poezije, na skupni prireditvi so jih prebirali starejšim v Domu starejših. Vsem je bilo branje in prireditve zelo všeč. Gospe so povedale, da so že v otroštvu zelo rade deklamirale in recitirale in jim je to še danes v veliko veselje. Letos se je prireditve udeležil tudi podžupan Občine Prevalje in nam vsem namenil besede s čestitkami o skupnem branju in sodelovanju. Ob svojem zaključku dela v šoli je koordinatorica predlagala, da pripravijo krajši film o sodelovanju skozi celo šolsko leto (dan starejših, adventni čas, kulturni praznik, velika noč, medgeneracijsko branje in 200 let šolstva na Prevaljah), film je bil vsem zelo všeč, traja 25 minut. Branje Prešernovih poezij je in ogled filma je bila lepa počastitev kulturnega praznika. (OŠ Prevalje)

1 x Feri Lainšček: Ne

Mladi: Učiteljica, hvala vam za današnje srečanje. Bilo je nepozabno in zelo lepo, kdaj se spet srečamo? (Izjava, ki se je koordinatorka najbolj dotaknila.)

Odrasli: Je lahko poezija tako zanimiva in zabavna? Bilo je lepo, prijetno sproščeno, zabavno, poučno ... komaj čakamo naslednje srečanje.

Koordinatorica: Za uvodno srečanje je pripravila pesmi Ferija Lainščka, da bi tako obeležili avtorjevo okroglo obletnico. V prvem delu so učenci predstavili svoje najljubše Lainščkove pesmi, v nadaljevanju so v dvojicah brali pesmi in jim pripisali naslov, nato pa še sami pripisali svojo kitico (nekaj verzov). Nato so pesmi (z dodanimi verzi) čim bolj doživeto predstavili; ob tem so se v sproščenem vzdušju tudi pogovarjali.

2 x Poezija

Mladi: Učenci, ki so sodelovali v projektu na daljavo, so zaradi omejenih možnosti prebirali poezijo v svojih berilih (izbrali so na primer Niko Grafenauer – Samota, Gregor Strniša - Orion, Josip Murn - V daljavi in druge) ali na spletu, kjer so besedila dostopna na wikiviru. Nekateri med njimi so se lotili poustvarjanja, pisanja lastnih pesmi, mlajši so ustvarjali slikopse. Posebej je presenetila učenka Hana, ki ne obiskuje naše šole. Objavo za naše srečanje je zasledila na spletu. Ker rada ustvarja, je napisala avtorsko pesem z naslovom Korona virus in jo ilustrirala ter poslala po e-pošti.

Odrasli: Učiteljice, ki so se pridružile srečanju na daljavo, so prebirale Sončne ure Frana Milčinskega Ježka, ki jih je založba Sanje na svoji spletni strani objavila v e-obliki. Povedale so, da so bile vesele objave na spletu in dostopa do pesniške zbirke, ki je niso poznale, kot tudi ne pesmi Frana Milčinskega Ježka, ki ga poznajo v glavnem kot avtorja besedil popevk. Ena kolegica je presenetila s haikujem v risbi in povedala, da se velikokrat sprošča s pisanjem in risanjem.

Koordinatorici: Bralno srečanje ob 21. marcu – svetovnem dnevu poezije – so načrtovali, še preden so zaradi izrednih razmer ostali doma. V ta namen so organizatorico projekta prosili tudi za knjige Srečka Kosovela, ki so jih nameravali podariti udeležencem. Ker srečanja v živo niso mogli izvesti, so ga izvedli na daljavo. Pričakovali so, da se bo več učencev (sodelovalo je največ učencev dodatnega pouka slovenščine) odločilo za pisanje haikuja, pa jim očitno ta pesniška forma ni blizu. Knjige Srečka Kosovela, ki jim bodo dodali posvetilo, bodo sodelujočim v projektu MG branja podarili ob koncu šolskega leta. Branje poezije sredi izolacije in dela od doma je bilo pravi balzam za dušo. V drugi skupini so tako kot lansko leto, tudi to sezono zaključile v naravi, ob ribnikih s poezijo po izboru. Ugotovile so, da pesmi, ki jih izberejo, odražajo počutje. Izbrale v večini ljubezenske pesmi (Toneta Pavčka, Cirila Zlobca, Mance Košir). Ker se je bližal dan državnosti, je ena od bralk prebrala pesem Lipa zelenela je Miroslava Vilharja, ki so jo potem poslušale še v izvedbi pevskega zbora ameriške vojske. Ena od mlajših bralk je presenetila z izbiro pesmi Srečka Kosovela iz domače knjižnice, ki govori o lačnih otrocih; pesmi s takšno težko socialno tematiko ji ni težko brati. Ena od bralk je delila nekaj misli iz knjižice citatov. Prebrale so tudi nekaj novejših, modernejših pesmi iz rubrike Nedeljska poezija spletne izdaje Mladine.

1 x Miro Cerar: Osnove demokracije

Mladi: Knjiga jim je bila všeč, tudi čajanka.

Odrasli: Večina je knjigo poznala že od lani, saj je bil ponovljen naslov.

Koordinatorica: Pogovarjali so se o avtorjevih razmišljanjih o demokraciji in jih prenašali v današnji čas (odstop vlade).

1 x Barbara Bajd: Kranjska sivka

Mladi: Svet čebel je mlade prevzel. Koliko skrivnosti in neverjetne organizacije je v in izven čebelnjaka. Učenci 7. r. so najprej prebrali knjigo, naredili izpiske, ki so jih prinesli pokazat v šolo,

potem pa je na dan slovenskega tradicionalnega zajtrka (15. 11. 2019) pogovor vodil čebelar (oče ene od učenk, ki je hkrati tudi profesor na srednji kmetijski šoli in se tako zasebno kot poklicno ukvarja s čebelami). Gospod je pripravil tudi razstavo pripomočkov, ki jih potrebuje čebelar. Na koncu sta koordinatorica in učiteljica naravoslovja izvedli še kviz o čebelah med obema razredoma.

Odrasli: Čebele so naše velike učiteljice. Še bolj je potrebno uzavestiti njihov nepogrešljiv pomen za obstoj planeta.

Koordinatorica: Knjigo so integrirali v pouk naravoslovja, slovenščine, sedmošolci so se ob branju strokovnega besedila urili v učno-bralnih strategijah, delali povzetke, na koncu pa so se vsi pozabavali s kvizom, kjer so pokazali veliko znanja in tako medpredmetno in celostno usvajali pomembno področje vedenja o okolju. Otroci so bili navdušeni. Vsebino pogovora so ponovili še v devetem razredu, kjer pa učenci niso predhodno prebrali knjige. Kljub temu da so bili dve leti starejši, se nivoja znanja, interesa ne da primerjati. Zanimiva izkušnja!

1 x Maria Teresa Andruetto: Juanova dežela

Mladi: Zgodba jim je bila všeč, razumljiva, preprosta, pisateljica nič ne obsoja, moralizira.

Odrasli: Brezčasna zgodba!

Koordinatorica: Odlična knjiga, ob kateri je imela možnost, da čajanko spet spelje malo drugače. S posebno gostjo, ki je poročena z Argentincem in tudi sama dalj časa tam živela, tako da jim je lahko iz prve roke potrdila, ali bi zgodba lahko bila resnična ... žal ja. Knjigo so bralke dobile pred čajanko s posebnim povabilom, da se pridružijo v novi sezoni MG.

1 x Kevin Brooks: Martin Pujs

Mladi: Zdelo se jim je zanimiva in napeta kriminalka, vendar so pogrešali orožje.

Odrasli: Knjiga kot taka jim je bila všeč, a se jim v resničnem življenju kaj takega ne zdi mogoče.

Koordinatorica: Mnjenja so se kresala predvsem na tem, ali je kaj takega mogoče, ter, kako bi bilo, če bi Martin že od začetka zadevo prijavil policiji.

1 x Paulo Coelho: Alkimist

Mladi: Naslov knjige je tokrat predlagal mladi bralec, bila je odlična izbira, ker so razmišljali o vrednotah in o tem, da je vsak človek na svoj način alkimist. Pomembno je, da ostanemo zvesti svoji »osebni legendi« oziroma samemu sebi.

Odrasli: Člani bralnega kluba so sodelovali na letošnjem informativnem dnevu na šoli, opremili knjižnico z informativnim gradivom o delovanju kluba, dijaki so devetošolcem ob obisku knjižnice poročali o delovanju kluba in jih skušali navdušiti za branje.

1 x Roald Dahl – VDV

Mladi: Srečanje je vodila ena izmed najmlajših bralk, ki je izpostavila resne teme v sicer na poseben duhovit način napisani domišljjski zgodbi. Dotaknili so se je deli knjige, ki omenjajo otroke v sirotišnicah, kjer so se razgovorili o dobrih in slabih primerih otrok v rejništvu, ki jih poznajo. Izpostavila je del pogovora med VDV in Zofko o ubijanju ljudi med seboj, kjer so potegnili vzporednico z življenjem avtorja, ki je bil (med drugim) vojni pilot. Kruti velikani se med seboj niso ubijali, redko se to dogaja v živalskem svetu, tako da so ugotovili, da so velikani vendarle imeli dobro lastnost. Pogovarjali so se o nasilju zaradi drugačnosti, kar je moral prenašati VDV. Na drugi strani so bili mladim zelo zabavni zapisi sanj in v smehu so hitro našli situacije, ko bi jim npr. prav prišla nevidnost. Nekateri so si ogledali film, ki je bil posnet po knjigi, kjer so izpostavili zelo lepo prikazane sanje, na drugi strani pa jih je razočaral konec filma, saj Zofka in VDV ne živita skupaj. Na koncu so se mladi strinjali, da je knjiga najbolj primerna za bralce v 6. ali 7. razredu.

Odrasli: Med odraslimi se je našla oseba, ki jo je knjiga tako odbila, da je ni prebrala do konca. Mnogim sta bila ideja o velikanih ljudožercih in avtorjev jezik neprijetna. Opazili so tudi razlike v prevodih, kjer se jim je zdel novejši bolj posrečen. Vprašali so se, kje je avtor dobil idejo o velikanih; verjetno izvira iz avtorjevega otroštva, ko mu je mama pripovedovala skandinavske mitološke zgodbe. Izvedeli so še, da je nekoč srečal nekega 4-letnega dečka, ki je bil neobičajno visoke rasti. Z veseljem so prisluhnili tudi ostalim zanimivostim iz avtorjevega življenja.

1 x Berlie Doherty: Abela

Mladi: Fantje si niso predstavljali, da se to dogaja v sedanjem času. Dekletom se je knjiga zdela zanimiva, rade so jo brale.

Odrasli: Knjiga jim je bila všeč, vsi so jo prebrali, zgroženi, kaj vse se dogaja.

1 x John Green: Krive so zvezde

Mladi: Naslov je predlagala mlada bralka in ugotovili so, da fantje sicer ne bi izbrali, jim pa ni bilo žal, da so jo prebrali; ženskega dela bralnega kluba se je zgodba zelo dotaknila. Pogovarjali so se o bolnih otrocih, njihovih starših in o ostalih osebah, ki nastopajo v knjigi, in ugotovili, da je največja sreča, če je človek zdrav.

Odrasli: Mentorici sta delili izkušnje o Amsterdamu in življenju v Holandiji, ker sta obe že bili tam.

1 x Jane Frey: Zrak za zajtrk

Mladi: Prišli so do spoznanja, da naše prehranjevanje vpliva na naše zdravje.

Odrasli: Pisateljica je v tem kratkem romanu zelo dobro predstavila, kako pomembno je imeti rad samega sebe ter skrbeti za svoje duševno in telesno zdravje.

Koordinatorica: Pogovori so bili zanimivi in poučni tako za mlade kot tudi odrasle bralce. Tri dekleta so pripravila plakat o motnjah prehranjevanja in jih predstavila; plakat so potem obesili v jedilnico.

1 x Gayle Forman: Če ostanem

Mladi: Začetek knjige zelo podrobno opiše prizorišče prometne nesreče družine glavne junakinje Mie, toda mladih to ni šokiralo ali odvrnilo, saj so rekli, da jim je celotna zgodba odtehtala strašen začetek. Do neke mere pa so podobnih prizorov tudi že vajeni. Do sedaj sicer še niso brali knjige s podobno vsebino, vendar Miine izventelesne izkušnje niso postavljali pod vprašaj. Razumeli so njen obup in vdanost, ko je izvedela, da njen bratec ni preživel nesreče. Začutili so njuno globoko povezanost. Spraševali so se, kaj bi Teddy naredil na njenem mestu. Ena bralka je izpostavila vprašanje, ali je možno odpustiti komu, ki je kriv za nesrečo; mladi so odgovorili, da morda, ko ga bolje spoznaš.

Odrasli: Zgodba jih je zelo pretresla, saj se bolj kot mladi zavedajo, da se take nesreče resnično dogajajo. Le ena bralka je že brala knjigo s podobno tematiko, ob tem pa so se tudi ostali spomnili zgodb, ko so ljudje pripovedovali o predorih z lučjo, močno svetlobo na koncu. Morda bolj kot mladi, so odrasli razumeli, zakaj se je Mia počutila kot kukavičje jajce. Presenetil nas je Adam, ki je bil zelo odrasel in predan za mladih 18 let.

Koordinatorica: Zanimivo je, kako včasih pričakujemo, da določene knjige, teme ali prizori morda niso primerni oz. da so pretežki za mlade bralce. A jih oni razumejo po svoje in v tem ne vidijo težave. Medtem ko so se mladi našli tudi v spominih, ki jih obuja Mia, je bila za odrasle njena zgodba predvsem boleča. Konec so razumeli različno: nekateri so bili veseli, da se je Mia vendarle prebudila, medtem ko so bili drugi zadržani, misleč, da se je poslovila in se pridružila svojima staršema in bratcu.

1 x Gayle Forman – Kamor je šla in film Če ostanem (posnet po 1. delu knjige)

Mladi: Ker so si najprej ogledali film, so sledili komentarji filma in primerjava knjižnih likov s filmskimi. Mladi so povedali, da se večina likov ni ujemala z njihovo predstavo, žal jim je bilo, da so bili nekateri dogodki iz knjige izpuščeni. Skupaj z odraslimi so opazili, da je bil poudarek na odnosu Mie in Adama drugačen – več je bilo preprirov med njima, Mia pa je bila v filmu prikazana bolj samosvoja. Ker sta Adam in Mia v 2. delu postala znana in uspešna glasbenika, so se dotaknili tudi te teme. Mladi so povedali, da si ne želijo postati slavni. V knjigi je slava predstavljena kot breme, osamljenost, odsotnost pristnih stikov. Opazili so, da kljub popolnosti novega Adamovega dekleta, le-to ni moglo nadomestiti pravih čustev do Mie. Mladi sicer preko različnih medijev (govorili so tudi o vlogerjih, objavah na Facebooku) spremljajo znane, ki pa jih ostali večinoma nismo poznali. V predstavitvi so med drugim izvedeli, da je bila pisateljica med pisanjem 2. dela jezna na Mio. Tudi mladi so bili jezni, da je Adama zapustila tako, da je z njim naenkrat pretrgala vse stike. Na vprašanje, kako je lahko Adam mislil, da je njemu bolj hudo zaradi izgube Mie kot pa Mii, ki je v nesreči izgubila vso družino, so razmišljali, da je ona vsaj en del življenja živela v srečni družini, medtem ko on tega nikoli ni izkusil in je z njo izgubil vse, tudi svoj dom. Adama in Mio je iz težke izkušnje rešila glasba. Mlade je presenetilo vprašanje, kaj bi pomagalo njim, morda hobiji, s katerimi se ukvarjajo.

Odrasli: Oglad filma jih je ganil do solz. V primerjavi z mladimi so dobro vedeli, kaj bi njim pomagalo (jim pomaga) v težkih izkušnjah – narava, slikanje, branje. Odrasli se zavedajo, da je v prikazovanju življenja znanih in slavnih veliko lažnega (kar po njihovem velja tudi za večino ljudi, ki veliko objavljajo na družbenih omrežjih). Bolj kot mladim so jim bili znani pogovori, kot sta jih imela Adam in Mia. Ko sta se po treh letih srečala, sta se namreč pogovarjala o vseh obrobnihih temah, izogibala pa sta se pogovoru o tistem, kar ju je mučilo, o stvareh, ki sta jih eden drugemu zamerila, o vseh nesporazumih, ki so se zgodili. Razumeli so, da so bile te teme za njiju zelo boleče, strah ju je bilo, da bi dokončno izgubila drug drugega.

Koordinatorica: Predstavitev pisateljice in mesta dogajanja, ogled filma in branje nadaljevanja so zaokrožili zgodbo Mie in Adama in popestrili srečanja. Bralke so izrazile želje, da nadaljujejo s kakšno bolj veselo, sproščeno zgodbo, tudi slovenskega avtorja. Odraslim bi to pomenilo neko protiutež težkim spominom, žalostnim zgodbam, skrbem.

1 x Lois Lowry: Iskanje modre

Mladi: Všeč jim je bil pogovorni jezik, dobro se jim je zdel prikazan Mat.

Odrasli: Všeč so jim bili nekateri pravljlični elementi, imena po zlogih, družbena vprašanja, o katerih lahko razmišljamo.

Koordinatorica: Od zgodbe in vsebine so v pogovoru hitro prešli na sodobna politična vprašanja: kapitalizem, ekologija ...

1 x Marjan Marinšek: Astrid Lindgren

Mladi: Zanimiva jim je bila primerjava otroštva pisateljice in otroštva danes. Mama pisateljice je svojim otrokom namreč dopuščala precej svobode. Mlade bralke so potrdile, da se res zgodi prelom, ko se ne igraš več otroških iger, ampak druge vrste igre. Tako na primer sedaj igrajo monopoli, kartajo, hodijo na sprehode in se več pogovarjajo. Tudi pogovori v družini danes je drugačno kot je bilo včasih. Mlade bralke so povedale, da z zanimanjem prisluhnejo zgodbam svojih starih staršev, verjetno pa večino mladih te teme dolgočasijo. Zdelo se jim je kruto, kako je družba zavrgla mlado žensko, ker je bila noseča in neporočena, ne predstavljajo si, da bi bilo tudi danes tako.

Odrasli: Starejše bralke so delile svoje spomine na otroštvo, na igre, ki so se jih igrali, in na vzgojo nekoč in sedaj. Dotaknila se jih je stiska mlade ženske, matere nezakonskega otroka. Presenetilo jih je, da je obstajala porodnišnica, ki je bila namenjena prav njim. Razgovorile so se tudi o vzgoji, saj je

bilo načelo Astrid Lindgren, da je najpomembnejša ljubezen, vse ostalo pa drugotnega pomena. Presenetilo jih je dejstvo, da je avtorica toliko otroških knjig svojega sina morala dati v rejništvo za kar štiri leta. Opazile so, kako je pisateljica veliko znanja (talenta) pridobila iz pripovedovanja svojega očeta in kako hitro je dobila navdih za novo zgodbo. Presenetil jih je njen vpliv na družbo in delovanje na mnogih področjih. Podobno kot Astrid Lindgren, je pripovedovala ena od starejših bralk, je nekoč preko napisane basni tudi sama dosegla spremembe v delovanju vrtca.

Koordinatorica: Tokrat so brale biografijo, ki v osnovi ni namenjena mlajšim bralcem, vendar je napisana preprosto in simpatično ter opremljena z ilustracijami in fotografijami. Zanimivo je vsaj malo spoznati osebo, ki je ustvarila toliko znanih knjižnih likov. Obenem naj bo njena misel, da nam notranji svet iz otroštva ostane za vse življenje in da ne smemo pozabiti na svojo otroškost - tudi popotnica mladim in opomin nam starejšim. Bralka, ki je knjigo predstavljala, je približala Švedsko tudi z njihovim tradicionalnim pecivom Lucijine mačke.

1 x Maja Novak: Cimre

Mladi: Niso bili navdušeni, predvsem začetek jim ni bil všeč. Po njihovem je preveč oseb, preskokov, pretiravanja.

Odrasli: Tudi njim knjiga ni bila preveč všeč. Težko so se identificirali z osebami, motil jih je ciničen odnos. Nekateri duhovitosti v jeziku so se jim zdele na mestu.

Koordinatorica: Čeprav delo ni bilo dobro sprejeto, so dobili priložnost, da so se pogovorili o načinu pisanja, kaj je potrebno za dobro kriminalko, da zgodba dobro teče in se ne izgubimo v podrobnostih.

1 x Lenart Zajc: 5 do 12h

Mladi: Bralke so bile do knjige zadržane, saj je bila zelo nazorna, kar se tiče prizorov nasilja in spolnosti. Ob tem so se vprašale, ali je knjiga res primerna za mlade bralce. Tudi jezik je zelo ekspresiven – gre za ljubljansko govornico mladine (subkulture) v 80. letih 20. stoletja. Slednje jim je sicer približalo vzdušje v takratni družbi, vendar branje ni tako tekoče. Knjige niso prebrale do konca, saj jih ni pritegnila, da bi vztrajale pri branju. Izpostavile so razlike med fanti in dekleti, ki se kažejo v zgodbi. Dekleta se jim zdijo v najstniških letih bolj odrasla in odgovorna kot so njihovi moški vrstniki. Zelo zabavno so to ponazorile s primerom plesnih vaj, ki jih obiskujejo. Bile so mnenja, da fantom ne bi škodilo služenje vojaške obveznosti, da bi postali bolj odgovorni in resni. Ob tem so skupaj pokomentirali še spremembe v služenju t. i. vojaškega roka v zadnjih 40 letih – od Jugoslovanske ljudske armade do danes, ko to ni več obvezno.

Odrasli: Tudi odrasle bralke je knjiga s svojo neposrednostjo šokirala. Menile so, da je v današnji družbi veliko primerov nasilništva, izživljanja nad drugimi, morda s še bolj prikritimi metodami. Razumejo, da so vzroki zanje podobni kot pri Jaki – neurejene družinske razmere, ranjenost, prepuščenost mladih samim sebi, potreba pa pripadanju nečemu. Podvomili so, da je Jako rešila ljubezen do Vanje ali da je čas v vojski »popravil« njegovo vedenje. Začuden so bili, da Jaka in njegova družba niso obžalovali svojih dejanj nasilništva. Presenetljivo pa je povsem nasprotno mnenje o knjigi podala najstarejša članica. Nad zgodbo Jake in njegove družbe je bila navdušena, saj jo je spominjala na njena uporniška leta. Zanimivo je bilo, ko so dogajanje v knjigi primerjali z življenjepisom avtorja, saj so med Jako in pisateljem lahko potegnili mnogo vzporednic.

Koordinatorica: Knjigo je izbrala vodja študentske bralne skupine, saj so jo oni že obravnavali. Zanimivo – ko jo je zopet brala za predstavitev v MG skupini, se ji je zazdelo, da morda za to bralno publiko ne bo primerna. Vendarle so ob tem lahko razčistile, kaj storiti ob knjigi, ki je za branje neprijetna. Vesela je, da so se bralke potrudile brati knjigo in priti na srečanje, kjer so lahko izrazile svoje mnenje. Ponudila je kar nekaj izhodišč za dobro razpravo. Avtorja Lenarta Zajca so imele priložnost spoznati na zaključnem srečanju moravških bralnih skupin. Ker je knjiga deloma

avtobiografska, so o njem veliko izvedele že iz zgodbe o Jaki, ki jo je s svojimi spomini še dopolnil. Povedal jim je, kako je bilo, ko je izdal svoj prvenec 5 do 12h, z njimi je delil tudi svoje spomine na očeta pesnika Daneta Zajca.

1 x Gudrun Pausewang: Oblak

Mladi: Težko so si predstavljali takšno situacijo, sicer zanimiva in napeta zgodba.

Odrasli: Knjiga se jim je zdela 'grozljiva', vsi se še dobro spomnijo Černobila.

Koordinatorica: Presenetilo jo je, ker mladi menijo, da protesti in podobne aktivnosti civilne družbe nič ne zaležejo in da se jih oni ne bi udeleževali. Mogoče so še premladi.

1 x Prežihov Voranc: Solzice, Doberdob, Požganica, Jamnica

Mladi: Črtice pritegnejo k razmišljanju in sočutnosti. Učenke so pripravile plakat in razstavo ob 70. obletnici smrti pisatelja (18. februar).

Odrasli: Prežihov literarni jezik v črticah in romanih je poln razlag preprostih pojmov in odnosov.

Koordinatorica: Obnovili in razširili so znanje o Prežihovem Vorancu in o času, v katerem je pisal.

2 x E. H. Radinger: Modrost volkov; H. Mankell: Pes, ki je potoval k zvezdi

Mladi: Knjiga Modrost volkov se jim je zdela »malo težka« in sami ne bi segli po njej; po pogovoru s skupini so lažje razumeli moč knjige; določeni so vsebino navezali na domačo žival, ki jo imajo (pes, mačka); pri knjigi Pes, ki je potoval k zvezdi, jih je prevzela pedagoška in izpovedba moč romana, vpliv družine idr.

Odrasli: Voditelja srečanji običajno za pogovor pripravita odlomke (ki jih berejo udeleženci), po katerih se razvije pogovor, ali pa pripravita teme za pogovor. Udeležencem je všeč, da imajo neke smernice, na osnovi katerih se razvije pogovor.

1 x Kate le Vann: Zaljubljena Tessa

Mladi: Knjiga jih je presenetila. Všeč jim je bilo, da nastopajo junaki, ki jim je mar za okolje, da ne le govorijo, ampak so aktivni v skupnosti. Konec pa je nepošten, prehitro, ni bilo treba, da je avtorica tako zaključila.

Odrasli: Zanimiva zgodba o prijateljicah, njun odnos, ki iz dominantnega preraste v enakopraven, svoboda v partnerskem odnosu. Tudi odrasle je konec šokiral.

1 x Slovenske pripovedke

Mladi: Pripovedke vedno znova pritegnejo poslušalce. Njihovo vsebino si lahko zapomnimo.

Odrasli: Všeč nam je, da smo ozavestili razliko med pravljico in pripovedko, saj o tem pogosto sploh ne razmišljamo.

Koordinatorica: Posebej so jim bile všeč Tomažičeve Pohorske bajke in legende.

1 x Tri bajke: Gorska deklica Janeza Trdine ter dve grški bajki - Orfej in ustanovitev mesta Tebe.

Mladi: Učenci poznajo značilnosti bajke ali mita, zato so najprej ponovili, kaj je značilno za tovrstna besedila, kdaj so nastajala, kateri narodi imajo bogato bajnoslovno zgodovino.

Odrasli: Starši so poslušali in priznali, da vsega niso vedeli.

Koordinatorica: Z žrebom so določili, katero bajko bodo predstavljali in se na podlagi tega razdelili v tri skupine. Za pomoč po skupinah jim je koordinatorica pripravila izhodišča za pogovor, tudi imena oseb in bogov je dodala, da so se spomnili vsebine. Po samostojnem delu v skupinah je sledila predstavitev. Na kratko so povzeli zgodbe, povedali mnenje o prebrani bajki in utemeljili, kaj bi sami spremenili. Udeleženci so presenetili z natančnimi podatki, ki so si jih zapomnili, glede na to, da je pri

vseh treh bajkah zelo podrobno opisano dogajanje, veliko je dogodkov, ki pripeljejo do zaključka. Zanimivo je bilo prisluhniti aktualizaciji prebranih bajk. Strinjali so se, da bajke živijo tudi danes, na mnoge dogodke tudi danes ljudje nezavedno vplivamo s svojimi ravnanji in odnosi z drugimi.

1 x več različnih knjig (Anja Štefan: Gugalnica za vse; Anja Štefan: Uganke; Slovenske ljudske pravljice, Francesca Pirrone: Bruno in njegovih 100 prijateljev)

Mladi: Srečanje jim je bilo zelo všeč, poslušali so zgodbe, sodelovali, brali uganke in ugibali, povedali so, katere knjige oziroma o katerih vsebinah radi berejo.

Odrasli: Pripovedovali so o svojih bralnih izkušnjah iz otroštva in tudi sedanjih ter da s svojimi otroki ali vnuki preberejo veliko otroških knjig.

Koordinatorica: Prvič so pripravili srečanje, na katerega so povabili vse učence, njihove starše in stare starše. Odzvalo se jih je sicer malo, ampak ti so bili zelo zadovoljni. Pohvalili so izvedbo in predlagali, da bi to še kdaj ponovili. Po izvedenem srečanju je bila koordinatorica zadovoljna, da se je lotila tega izziva.

1 x Knjige po lastni izbiri: Preživetje, Karl May, Harry Potter, Dnevnik Anne Frank, Modri pulover, Odprava Zelenega zmaja, Hišica v veliki hosti, Coraline

Mladi: Bilo jim je všeč, da so knjige prinesli iz svoje lastne knjižnice, in da so »veljale« za pogovor.

Odrasli: Tudi njim je bilo to všeč, da so odstrli prah z zaprašenih knjig, ki so še kako uporabne.

Koordinatorica: Vesela, da se ta srečanja nadaljujejo.

1 x Srečko Kosovel: Barž ☒ kons, Sašo Dolenc: Od genov do zvezd, Album 14/15/16

Mladi: Izpostavljali so predvsem tematske prvine besedil v izbranih knjigah, se do njih opredeljevali in jih vrednotili. Ob delovnih listih so razmišljali o knjigi kot celoti (pesniški zbirki ali pa zbirki kratkih zgodb). O posameznih motivih so se pogovarjali s prijatelji, sorojenci in starši doma. Ob nalogah na delovnih listih so najbolj izpostavljeno temo tudi aktualizirali, v izbranih odlomkih izpostavljali zanimivosti pri obravnavi teme in iskali vzporednice z vsakdanjim življenjem. Pesniško zbirko ali zbirko kratkih zgodb so predstavili kot celoto na doživljajski ravni in na ravni motivno-tematske raznovrstnosti, ki jih je pritegnila, podrobnejša analiza pa je bila osredinjena na pesmi in kratke zgodbe po izboru dijakinje ali dijaka. Za udeležene pri bralnem projektu je pomembno, kaj o prebranem menijo sobralci. Razpisali so se o svojih in tudi vtisih sobralcev. Poročilo je vključevalo tudi medbesedilno primerjavo, kar je omogočila prav kratkost književnih besedil.

Odrasli: Predstavili so svoje videnje izpostavljenega problema in možnosti aktualizacije posamezne teme.

Koordinatorica: Ob bralnih projektih, kakršen je MG branje, dijakinje in dijaki razvijajo in urijo večščino poglobljenega branja, analitičnega razmišljanja o izpostavljenih problemih, opredeljevanja in drugih oblik osebne odziva. Letošnji izbor knjig je omogočal tudi zanimivo in raznovrstno medbesedilno primerjavo, ki je v gimnazijskem izobraževalnem programu čedalje bolj poudarjena.

1 x Knjiga, ki je name naredila vtis ali kaj rada/a berem

Mladi: Dekleta so povedala, da najraje berejo ljubezenske zgodbe s srečnim koncem. Rade imajo pozitivne zgodbe z lahkotnim tokom pripovedovanja. Rade pa prebirajo tudi zgodbe z življenjsko tematiko. Fantje pa radi berejo zanimive in napete zgodbe.

Odrasli: Isto knjigo berejo v različnih življenjskih obdobjih drugače. Vsebinsko doživljajo vsakič različno in jo tudi različno razumejo. Radi prebirajo tudi otroške slikanice, ki so velikokrat polne modrih sporočil. Ne prebirajo pa samo leposlovja, ampak tudi strokovno gradivo, še posebej knjige za osebno rast, medsebojno komunikacijo, vodenje, o medosebnih odnosih, psihologiji človeka in vzgoji otrok.

Koordinatorica: Srečanje je potekalo v sproščenem vzdušju. Srečali so se resnično ljubitelji knjig. Starši so največkrat vzor otrokom. Največkrat je problem, da starši in šolarji v vsakdanjiku opravil in obveznosti ne najdejo časa za umiritev in branje, ali pa so utrujeni in se jim ne ljubi. Vendar so se vsi strinjali, da dobra knjiga odtehta vse slabo in obremenjujoče.

1 x Moja najljubša pravljica:

Mladi: Učenci so predstavili svoje najljubše pravljice, ki so jih poslušali, ko so bili majhni, ali pa so jih, ko so se naučili brati, sami prebirali. Med njimi je bilo največ Grimmovih pravljic, Sneguljčica, Pepelka, Rdeča kapica, Špicparkelj in druge, ter pravljice Svetlane Makarovič, Pekarna Mišmaš, Sovica Oka, Škrat Kuzma ... Učenci svoje knjige pravljic še vedno skrbno hranijo, čeprav so nekatere že zelo izdelane, saj so jih, kot so povedali, želeli poslušati vedno znova, ne da bi se jih naveličali. Povedali so še, da so najljubše pravljice znali na pamet in so se zelo jezili, če so starši med prebiranjem kaj izpustili. Na vprašanje, ali še danes prebirajo pravljice, so starejši učenci odgovorili, da le takrat, ko jih berejo mlajšim bratom ali sestram.

Odrasli: Učiteljice so, ne da bi vedele druga za drugo, v treh primerih izbrale dela Kajetana Koviča, in sicer Moj prijatelj Piki Jakob, Pajacek in punčka ter Maček Muri. Učiteljica razrednega pouka je izbrala Pikija Jakoba, ker ga je, ko sta bila še majhna, prebirala svojima otrokoma, ki sta bila nad Pikijevimi dogodivščinami navdušena. Pajacek in punčka je učiteljici slovenščine ostala v spominu, ker se ji je smilil pajacek, ki ga je deklica zbadala. Povedala je, da je včasih imela občutek, kot da bi sama čutila bolečino, ki jo je deklica prizadejala pajacku. Koordinatorica je izbrala Mačka Murija, ker je bila to prva knjiga, ki si jo je sama kupila s privarčevanim denarjem, jo velikokrat prebirala in je do danes ostala med njenimi najljubšimi knjigami. Učiteljica računalništva je izbrala pravljico A veš, koliko te imam rad, ker jo njena otroka rada poslušata in ker je ta besedna zveza, potem ko je sama postala mama, dobila čisto drugačne razsežnosti in pomen.

Koordinatorica: Bralnega srečanja so se udeležili učenci od 2. do 9. razreda in učiteljice različnih predmetnih področij. Med njimi je bila tudi učiteljica računalništva, nekoč strastna bralka, ki zaradi pomankanja časa bere manj, ji je pa v veliko veselje prebirati pravljice svojima malčkoma. Pravljice imajo, ne glede na to, ali smo stari 6 ali 60 let (tolikšen je bil namreč starostni razpon med udeleženkami srečanja), prav poseben čar in ko je opazovala ter poslušala udeleženke, ni mogla preslišati navdušenja v glasu in prezreti posebnega leska v očeh. Srečanje je bilo zaradi bližajočih se praznikov in prazničnega vzdušja še posebej pravljичno.

1 x Knjiga, ki jo priporočam v branje

Mladi: Učenci, ki so sodelovali v projektu na daljavo, so prebirali različne knjige in jih priporočili v branje. Med njimi so bile Skrivnost Gabijine omarice, Potopljena galeja, Odprava zelenega zmaja, Hči lune, Tajno društvo PGC, Eden od nas laže, Zvezde vabijo, Punce ga lomijo, Nebo v očesu lipicanca, Deklica, ki se je spremenila v mobi. Prebirali so klasične knjige, ki so si jih še pred epidemijo izposodili v šolski knjižnici ali pa so jih našli na domačih knjižnih policah in so jih brali že njihovi starši. Knjige so priporočali v branje največkrat zaradi aktualne mladinske tematike, ena od učenek je zapisala, da rada prebira knjige z zgodovinsko tematiko, zato se je odločila za Skrivnost Gabijine omarice, nekatere pa je zanimalo, kakšne knjige so brali njihovi starši, ko so bili njihovih let.

Odrasli, ki so se pridružili srečanju na daljavo, so tako kot učenci prebirale najrazličnejše knjige: Andy Weir - Maršovec (sodelavec je pripisal: iz domače knjižnice, ker so druge zaprte), fantazijski roman avtorja Philipa Pullmana z naslovom Severni sij (v bistvu ga je brala hči), Neli K. Filipič z naslovom Povej mi po resnici (ki jo je ob obisku knjižnice v Novi vasi v projektu Rastem s knjigo priporočila knjižničarka), (najboljše branje letos pa je fantazijski 1. del romana) Klic orožja avtorja Joe-ja Crombie-ja, (dneve ji krajša zgodovina v obliki romana) Hudičev dnevnik, Karl Shaw - Kraljevske

norčije (o zgodovini škandalov na evropskih dvorih), David Gibbins (ki ga zaradi mešanja akcije in zgodovine zelo rada prebira) z naslovom Trojanska maska, Nataša Hvala - Divje babe na žlikrofih (ker jo ponese v kraje njene mladosti), Elli H. Radinger - Modrost starih psov, (pristala je na e-knjigah ... žal sicer ne more v Biblos, ker nima ustreznega bralnika, saj bi raje brala v slovenščini, tako pa trenutno bere) Does the Noise in My Head Bother You?: A Rock 'n' Roll Memoir - Steven Tyler, Srčni učitelj, avtorice Sabine Košmrl, Mali princ, Belo se pere na devetdeset Bronje Žakelj (V prvem delu knjige je obujala čas na sedemdeseta in osemdeseta leta prejšnjega stoletja, parni in neparni dnevi, olimpijske igre v Sarajevu, pogreb Tita, Milka Planinc, Jaffa keksi, Deit, Albert keksi z marmelado, Veseli tobogan itd. Če ste nad petdeset, potem veste o čem pišem. Drugi del knjige pa je pretresljiv...). Izbor knjig je bil zelo pester in komentarji v klepetalnici zelo zanimivi, zato ne preseneča, da je bilo kar 237 ogledov.

Koordinatorica: Bralno srečanje ob 23. aprilu so povezali z Nočjo knjige in ga izvedli na daljavo v obliki spletne klepetalnice. Žal pa so v spletni klepetalnici sodelovali le odrasli, medtem ko so učenci svoje komentarje pošiljali po e-pošti. Očitno niso želeli, da jih berejo tudi drugi. Glede na veliko število ogledov, je pogrešala večji odziv, prav gotovo pa so mnogi dobili kakšen namig za branje. Gotovo bi bilo takšno srečanje, na katerem bi predstavljali knjige, ki jih beremo in priporočamo v branje, v živo veliko bolj zanimivo.

1 x Leopolda Suhodolčana 7 nagajivih

Učenci 4. raz.: Knjige so dobili v 1. raz. kot darilo Bralne značke in so na njo že malo pozabili, zdaj so jo spet prebrali, zgodbe so jim všeč, zelo smešne so, najbolj jim je bila všeč O fantku, ki je rad plezal na drevo.

Učenci 7. raz.: Zgodbe so jim bile všeč, v pogovoru so ugotovili, da so v njih našli globlji pomen kot pa njihovi mlajši sogovorniki. Najbolj všeč jim je bila zgodba o belem kitu. Vsi sodelujoči so bili veseli, da so knjigo obdržali kot darilo.

Koordinatorica: Pogovor je bil zelo živahen, sedmošolci so bili moderatorji pogovora, hoteli so se izkazati pred mlajšimi, četrtošolci so se počutili pomembne, ker so lahko prispevali svoja mnenja o knjigi. Oboji so bili navdušeni nad tem, da se skupaj pogovorijo o isti knjigi, nastalo je tudi kar nekaj zanimivih zapisov ob zgodbah.

1 x Miha Mazzini: Zvezde vabijo

Učenci 7. raz.: Knjiga jim je bila zanimiva, napeta, pa vendar dovolj resnična, iz zdajšnjega časa, opozori, da bodi previden, če zbiraš prijatelje na spletu.

Učenci 9. raz.: Knjigo so tokrat doživljali drugače kot pred dvema letoma, ko so jo prejeli v projektu Rastem s knjigo. Kaja jim je bila zdaj bližja in dogajanje bolj verjetno.

Koordinatorica: Ponovno je bila presenečena nad tem, da so učenci težko vzpostavili stik med sabo, da se ne poznajo, čeprav se srečujejo na hodnikih, ter da so bili na koncu vsi zelo zadovoljni. Glede spletnih prijateljstev pa je z zadovoljstvom ugotovila, da učenci (primestna šola) še niso zasvojeni s telefoni in spletom. Devetošolci so sedmošolcem razložili, naj pri prijateljstvu cenijo iskrenost in da spletni prijatelji nikoli ne morejo odtehtati resničnih, živih prijateljev. Na spletu si poiščejo prijatelje iz dolgega časa, a tako prijateljstvo se težko vzdržuje.

1 x Izbrane rozine v akciji, Mali rimski cirkus

Potek srečanja: o ustvarjalcu Andreju Rozmanu Rozi, recital in deklamacija Rozmanovih pesmi ob glasbeni spremljavi, poustvarjanje: a) Učenci razredne stopnje: Delavnice z učenci razredne stopnje vodijo šestošolke iz knjižničarskega krožka, b) Odrasli in učenci zadnje triade: Branje, izmenjava

mnenj, pisanje pesmi, pisanje zgodb, dramatizacija ...; predstavitev dela obeh skupin, zaključek ob čaju in piškotih. Starši in učenci so zelo pohvalili izbrane knjige in izvedbo srečanj.

1 x Miha Mazzini: Zvezde vabijo, Jorge Bucay: Priklenjeni slon

Potek srečanja: o avtorjih, o Priklenjenem slonu, poustvarjanje po skupinah, odrasli in učenci predmetne stopnje (Zvezde vabijo), učenci razredne stopnje (Priklenjeni slon), predstavitev dela obeh skupin, zaključek ob čaju in piškotih. Starši in učenci so zelo pohvalili izbrane knjige in izvedbo srečanja.

1 x Učenke OŠ berejo pravljice otrokom v vrtcu

Mladi: Učenke višjih razredov, 6. in 7., že tretje leto z veliko vnemo berejo pravljice otrokom iz vrtca pred počitkom. Zelo rade to delajo in pravijo, da bo to njihova stalna dejavnost.

Odrasli: Vzgojiteljice menijo, da je malčkom veliko bolj zanimivo, da jim bere nekdo drug, veseli so obiska in novih zgodbic.

Koordinatorica: Tako branje je koristno za vse sodelujoče. Krepijo se vezi med malimi in večjimi, vsi se navajajo na redno branje in poseganje po knjigah. Veliko večja možnost je, da bodo knjige tudi v bodoče njihove stalne sopotnice.

1 x Osnovna šola in Dom starejših občanov: o slovenski poeziji na temo letnih časov (po izboru koordinatorice).

Mladi: Učenke in učenci zelo radi obišejo starejše v domu, želijo si še pogostejših srečanj ob branju pesmi ali knjig.

Odrasli: Takšna srečanja so jim v veliko veselje, popestrijo njihov vsakdan in dodajo kvaliteto njihovem bivanju v domu, pogosto jih spomnijo na mlada leta in vzbudijo lepa čustva.

Koordinatorica: Skupno branje je bil pravi kulturni dogodek. Popestrile so ga mlade pevke s slovenskimi pesmimi in harmonikar. Pesmi so izmenično brali mladi in starejši, vsak sklop pesmi na temo letnih časov je pospremila ustrezna glasba in slika. Ob koncu so izmenjali misli o prebranem. Druženje je bilo zelo prisrčno, polno hvaležnosti, lepih misli in rim.

1 x Šolska knjižnica, zoom srečanje Ustvarjam lepe misli, živim lepe misli, delim lepe misli:

Prebrali in pogovarjali so se o raznih knjigah, zbirkah lepih in spodbudnih misli: F. Waechter: Jaz, Pravljice za leto in dan, Sedeti pri miru kot žaba (vaja prijaznosti)

Mladi: S svojimi mislimi so se pripravili na srečanje in so ves čas aktivno sodelovali v kratkih pogovorih o sreči, smehu, prijaznosti, ljubezni, življenju, pogumu idr. Srečanja kar niso in niso mogli zapustiti, čeprav je, sploh mlajše učence, že premagoval spanec. Želijo si več takšnih srečanj.

Odrasli: Navdušeni so bili nad drugačnim večerom. Mail, ki ga je koordinatorica dobila po nočnem branju: *Draga učiteljica, hvala vam za lep, prijeten in drugačen večer. A... in L... sta takoj želela sodelovati in sta mi rekla, da učiteljica vedno naredi kaj lepega. Prav to sem prepoznala, iskreno, intelektualno zavzemanje za učence, iz srca. Hvala. Nadaljujmo po isti poti. Lp, družina J...*

Koordinatorica: Navdušenje vseh sodelujočih ji daje veselje za naprej, še bo organizirala podobne dogodke.

1 x MEGA kviz 2019/20

Mladi: Čajanka jim je bila všeč, tudi pravi ščepec tekmovalnosti in možnosti 'plonkanja'

Odrasli: »Drugače me nikoli ne bi spravili za računalnik!«

Koordinatorica: Spet drugačna čajanka; ker niso prejeli dovolj izvodov knjig za branje, so se odločili za računalniško čajanko, ki je prav tako povezana z branjem in knjigami. V mešanih parih so se lotili

reševanja MEGA kviza, kar se je izkazalo kot super ideja. Vsi pari so kviz rešili do konca, in se ob reševanju tudi nasmejali (npr. plenica ali incunabula).

2 x Uvodno srečanje: o branju in bralni znački – Kaj berejo učitelji in kaj učenci?

Mladi: Radi berejo, vsi berejo za bralno značko, želijo si noči v knjižnici, vseh jim je bila pogostitev, darilca – knjižna kazala, veseli so bili, da so jih povabili učitelji slovenščine srečanje.

Z velikim zanimanjem so prisluhnili učiteljem, ki so jim pripovedovali o svojih izkušnjah z bralno značko, o svojih srečanjih s knjigami in o različnih bralnih užitkih. Najbolj jih je navdušil učitelj športne vzgoje, ki je strasten bralec fantazijskih zgodb (Igra prestolov) in zgodovinskih romanov. Ker jim je zmanjkalo časa, da bi si povedali vse, so učenci prosili, da se srečajo še enkrat. V drugem delu so učenci zelo resno in poglobljeno govorili o svojih izkušnjah z branjem in o svojih bralnih poslasticah. Želijo si še podobnih pogovorov.

Odrasli: Na povabilo na delavnico se je odzvalo kar nekaj učiteljev, tudi ravnateljica. Zelo odkrito so pripovedovali o svojih izkušnjah z bralno značko v osnovni šoli, o svojih prvih knjigah in o knjigah, ki jih zdaj najraje berejo. Z zanimanjem so prisluhnili učencem, ki so jih s svojim bralnim seznamom in predlogi prijetno presenetili. V eni skupini so doživeli dobrodošlo uvodno srečanje s predstavitvijo projekta z gostjama Tilko Jamnik, vodjo projekta, in Manca Perko, generalno sekretarko; osmislilo je njihova nadaljnja srečanja.

Koordinatorice: Tako iskrenega pogovora o branju in knjigah med učenci učitelji ni pričakovala. Vse je potekalo spontano, kot da bi drug drugemu morali povedati, kaj jih vleče h knjigam. Pogovor je potekal na ravni bralec bralca. Presenetilo jo je tudi, da se je toliko učiteljev in učencev odzvalo vabilu. Želja učencev, da se srečajo vsaj še enkrat pa je že sama po sebi dokaz, da so na pravi poti. Zelo zadovoljna, veliko udeležencev, dobra klima, kombinacija uradnega in neuradnega uvodnega srečanja, ideje za naprej.

1 x Uvodno srečanje: o knjigah, ki so nas spremljale poleti, ter se pogovorili o branju in o naših izkušnjah z branjem (zakaj beremo in katere vrste knjig najraje prebiramo).

Mladi: Berejo v glavnem zato, da se sprostijo in pobegnejo v drug svet. Berejo predvsem takrat, ko imajo več prostega časa, in med počitnicami. Radi imajo predvsem domišljajske, fantazijske knjige. Poezije ne berejo. Zavedajo se, da je branje knjig zelo pomembno, saj tako širijo svoj besedni zaklad, spodbujajo svojo domišljijo ter razmišljanje o prebranem.

Odrasli: Največ berejo za sprostitev, da pozabijo na naporen dan ali za trenutek pobegnejo iz stvarnosti, na ta način si tudi krajšajo čas. Odrasli, ki jim primanjkuje prostega časa, pogosteje posegajo po poeziji, prebirajo pa tudi podlistke v časopisu Delo. Najraje prebirajo realistične knjige. V zadnjem času nastaja zelo kakovostna mladinska književnost, zato nekateri odrasli z velikim veseljem prebirajo tudi tovrstna dela.

Koordinatorica: Udeleženci so bili zelo zgovorni, vzdušje pa zelo sproščeno.

1 x Uvodno srečanje: predstavitev projekta

Mladi: Povedali so, zakaj nadaljujejo s projektom ali pa so se pridružili na novo. Tisti, ki so sodelovali že lani, so povedali, kaj jim je bilo najbolj všeč; tudi vsi novi udeleženci se veselijo srečanj in branja.

Odrasli: Povedali, zakaj so danes na srečanju in ne kje drugje. Starši, ki so sodelovali že lani, so povedali, da so komaj čakali letošnjega začetka. Tudi novi imajo pozitivna pričakovanja.

Koordinatorica: Vzdušje je bilo prijetno, vsi so bili izredno sproščeni in polni pričakovanj. Beseda je nanese na pomanjkanje časa in seveda tudi pomanjkanje časa za branje. Debata je šla v smeri, da se da čas bolje razporediti in ga ostane tudi za branje. Vesela je, da so v skupini knjigoljubi, s katerimi se bo prijetno družiti.

Nekaj splošnih mnenj

Mladi o MG branju: Zdi se jim zdi super, zanimivo, ker tako izvejo mnenje odraslih o knjigi, ker slišijo različna mnenja, ker se generacije med sabo povezujejo in »ustvarjajo« trenutke. In tudi več berejo. Zdi se jim odlična ideja in bi radi še sodelovali. Mogoče je medgeneracijsko branje tudi priložnost, da izničijo kakšne predsodke.

Učitelji o MG branju: Prijetna in zanimiva izkušnja. Prijetno je razmišljanja deliti z mladimi bralci in ugotoviti, da je svet skozi oči mladih prav tako kritičen in da ugotavljajo, da vsi potrebujemo spremembe v svetu. Zelo so jih zanimala mnenja mlajših bralcev in kako so knjigo doživeli. Knjiga v tem primeru spet povezuje, tokrat različne generacije.

Koordinatorice o MG branju:

- Posebna bralna izkušnja, ki je združila mlade nadobudneže in starejše razmišljujoče bralce, je pokazala, da je sodelovanje, izmenjavanje mnenj, misli in osebnih izkušenj neprecenljivo bogastvo, ki v vsakem bralcu pusti svoj pečat, ga obogati s posebno energijo, navduši za nadaljnje branje in pripomore h globljemu razumevanju prebranega.
- Vesela, da so se sodelavke odločile za sodelovanje. Ponosna na otroke, da so tako hitro in v velikem številu sprejeli izziv MG branja. Definitivno bo z MG branjem nadaljevala - v tem šolskem letu (upa, da ji uspe »dobi« Marjano Moškrič) kot tudi v prihodnje, ker je izkušnja dobra, pomeni izziv otrokom in vsekakor spodbuja interes za branje in dviguje bralno kulturo. Bo pa srečanja malce izboljšala – verjetno bi pogovor lažje stekel v manjši skupini, sprašuje se, kako bi pri mladih bralcih spodbudila več diskusije in sproščenosti.
- Člani srečanj so že več let isti, tako da poznajo potek dogodka. Potrudi se in si izposodi več izvodov knjig, ki so takrat na seznamu, saj želi, da jih knjigo prebere čim več. Tako se jih v pogovor o prebrani knjigi vključi več, vsak s svojim pogledom na določeno dogodek, situacijo, osebnostne lastnosti lika v zgodbi ...
- Letos so poiskali knjige za prvo MG branje doma, četrtošolci so jo dobili v 1. r, sedmošolcem pa jih je podarila. V tokratno srečanje niso vključili učiteljic; njim bo namenjeno 3. srečanje. Sodelujoče je pridobila takole: pred jesenskimi počitnicami je dve učiteljici (ki tudi sicer delata v projektu OBJEM - bralna pismenost) prosila, če jima lahko vzamem 15 min ure. Učencem je predstavila knjigo, prebrala eno zgodbo in jih spomnila, da so to knjigo dobili v 1. raz., da so jim takrat verjetno še brali starši, da je zdaj priložnost, da jo preberejo sami in se o knjigi pogovorijo s starejšimi učenci. Seveda jim je za čajanko obljubila tudi čaj in piškote in zabavno uro. Podobno je potem storila še v 7. raz. in sodelujočim obljubila, da lahko knjigo obdržijo, če pridejo na srečanje. Sedmošolce je spodbujala k branju tudi učiteljica, od 17 učencev jih je sodelovalo 8, v obeh 4. razredih pa je poiskalo knjigo le 8 od 35 učencev.
- V nastali situaciji pandemije so se kar znašli. V začetku "so se malo lovili", potem pa je zadeva kar stekla. Res je, da zaradi nastalih okoliščin niso izvedli načrtovanega MG branja, se je pa trudila, da nikakor niso zanemarili branja (oziroma, brali so več kod kadar koli). Zadnji teden aprila so vsebine pri pouku slovenščine povezali z dejavnostmi v okviru Noči knjige in Noči pisanja. Učenci so brali, recitali, igrali izbrana umetnostna besedila - in ji nato poslali posnetke. Učenci od 6. do 9. razreda so pisali, ilustrirali od doma, pod naslovom Ujeti med štirimi zidovi - zgodbe in pesmi iz samoizolacije. Prispevki so objavljeni na spletni strani OŠ (<http://os-gp.splet.arnes.si/files/2020/05/No%C4%8D-pisanja.pdf>, <http://os-gp.splet.arnes.si/dan-knjige/>). Misli, da so vsi skupaj še enkrat dokazali, da nas ljubezen do branja in pisanja povezuje.
- Pogovor o knjigi so si v tem prazničnem času polepšali s čajem in pecivom.

- Mislim, da je to bila edinstvena priložnost, da so se učitelji vključili v projekt. Navsezadnje je mnenja, da je potrebno začeti pri učiteljih. Vesela je povratne informacije in se veseli naslednje delavnice, saj so se bralci že odločili sodelovati pri naslednjem srečanju.
- Tudi to, da je bilo srečanje na fakulteti v Mariboru, se jim je zdelo super – počutili so se zelo pomembne. Razpravljali so tudi o tem, ali je znak kakovosti »zlata hruška« že jamstvo, da je neka knjiga vredna branja. Dr. Haramija meni, da ne – za primer je navedla slabo izkušnjo s knjigo Evangelij za pitbule.
- Zaradi koronavirusa je srečanje potekalo po e-pošti. Knjige so učiteljice dobile že v času zimskih počitnic; ker se v živo niso mogle dobiti, naj bi o prebranem napisale eno kratko misel oz. razmišljanje. Tako smo bile tokrat pač povezane na malce drugačen način, bralni virus pa nič ne de, če preskoči iz ene na drugo!
- Projekt nam omogoča drugačno vrsto komunikacije in je zelo pohvaljen z vseh strani.
- Pred 1. srečanjem sem menila, da bo za prvič eno druženje dovolj, a smo bile vse tako navdušene, da smo se odločile še za enega in zdaj bi dekleta še. Tako, da nas sonček in pomlad očitno ne bosta ovirala.
- Ker nismo prejeli dovolj izvodov knjig za branje, nekateri niso želeli priti.
- Hvala Društvu Bralna značka, da mi je stopilo naproti pri moji novi vlogi – z obiskom, nasveti, knjigami, materialom, dobro voljo.
- Želimo si večji nabor knjig, primernih in zanimivih za bralke 3. triletja. Zelo nas razveseli, ko prebrano knjigo lahko obdržimo. Hvala za knjižno darilo.
- Super projekt in bi mi bilo žal, če bi ga zaradi preobilice preostalega dela izpustila. Rada bi se zahvalila za vašo spodbujanje k dvigu bralne kulture in za poslane knjige, ki jih bom z veseljem uporabila za naslednja srečanja.
- Nadaljujemo s projektom, čeprav niso vse vaše knjige primerne za naše osnovnošolce, otrokom se je namreč nelagodno z nami, odraslimi, pogovarjati o spolnosti. Največkrat nato molčijo.
- Edini koordinator v projektu: Moja bralna skupina so učenci 9. razreda, ki sem jim obenem razrednik, zato mi ni bilo težko motivirati njih in staršev. Drugo leto bom skušal k sodelovanju privabiti še kakega učitelja. Branje nas res povezuje. In čeprav je bilo govora tudi o tem, da je današnji čas, čas elektronskih naprav, s katerimi se zgublja stik, pogovor, je bilo naše srečanje dokaz, da radi beremo, da se radi pogovarjamo in da se radi družimo. Hvaležen sem, da nam z brezplačnimi knjigami omogočate skupno branje.
- Tilka Jamnik, vodja projekta, sem obiskala tri skupine, pri dveh me je spremljala Manca Perko, generalna sekretarka Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS.

**Vsem koordinatoricam in koordinatorju, vsem mladim ter odraslim udeležencem v projektu
HVALA ZA SODELOVANJE!**

Mag. Tilka Jamnik, 6. julij 2020